1854. EEN EN DERTIGSTE JAARGANG. N°. 97.

PROVINCIALE DRENTSCHE EN ASSER COURANT.

De uitgave dezer COURANT geschiedt op **Woensdag** en **Zaturdag**. De prijs is per *drie maanden* te Assen ƒ 1.60, buiten Assen franco per post ƒ 1,75.

WOENSDAG 6 DECEMBER

De prijs der Advertentien is van 1 tot 5 regels 75 cent en voor elken regel meer 10 cent, behalve 35 cent zegelregt.

Bij deze Courant wordt een BIJBLAD gratis uitgegeven.

De COMMISSARIS DES KONINGS in de Provincie Groningen, gelezen hebbende eene missive van den Heer Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat in het eerste district, v. d. 24 November ll., no. 1836, houdende voorstel, om bij invallenden dooi, de tolboomen voor de vrachtwagens en diligences, boven het bedoelde gewigt geladen, op de groote wegen der 1e klasse in deze Provincie gesloten te houden.

Heeft goedgevonden en verstaan, te bepalen:

1o. dat gedurende dezen winter, bij invallenden en doorgaanden dooi, de groote wegen in deze Provincie zullen worden afgesloten voor rij- en voertuigen, welke, wat betreft de diligences met *breede vellingen* aan hunne raderen, (buiten en behalve de reizigers met hunne gewone bagage;) met zwaarder vrachten dan van *vijf honderd Nederlandsche ponden* gewigt zijn beladen, en wat aangaat alle rij- en voertuigen met smalle of gewone vellingen, zwaardere vrachten hebbende dan van *vier honderd Nederlandsche ponden*, en dat in allen gevalle niet anders dan halfspoor zal mogen worden gereden naar aanwijzing van de op die wegen te vinden spoorleiders, welke evenwel 's nachts zullen zijn weggenomen.

2o. Dat de tolgaarders en andere beambten bij het Bestuur der wegen voor de stipte naleving van deze bepalingen naauwkeurig zorg zullen dragen, wordende dezelve bij deze gemagtigd en gelast, om, gedurende dezen winter, bij invallenden en doorgaanden dooi, alle zoodanige rij- en voertuigen, waarvan zij, bij gemis van weegbruggen, de zedelijke overtuiging hebben, dat ze met meer dan het bij deze bepaalde gewigt, zijn bevracht, niet te laten doorrijden, maar voor de zoodanigen de tolboomen gesloten te houden, tot zoolang het te zware gewigt daarvan is afgenomen, hetwelk alsdan met afzonderlijke middelen zal moeten worden vervoerd.

3o. Enz.

GRONINGEN den 28 Nov. 1854.

De Commissaris des Konings voornoemd,
J. A. VAN ROIJEN.

DE VERZOENING.

Wij hebben onze lezers bekend gemaakt met hetgeen er den 25 Nov. in de Tweede Kamer tusschen den heer *van Zuylen van Nijevelt* en den Minister van Oorlog heeft plaats gehad. Wij willen hen daarom ook den verderen loop dezer zaak mededeelen. Van weerskanten zijn twee heeren benoemd, die met de beide betrokkene partijen bij elkander zijn gekomen: toen is de kwestie in dezer voege beslist, dat door den heer *van Zuylen van Nijevelt* eene *plegtige* verklaring is afgelegd, inhoudende, dat bij hem, nu nooit *ooit*, de bedoeling heeft bestaan, om baron *Forstner van Dambenoy* te beleedigen, dat hij zelf dien Minister *nooit* heeft verdacht van eenige illojaliteit en dat hij erkende, dat het door hem aangevoerde over het gebeurde in het Kamp bij Zeyst, ten eenenmale was ongegrond. 't Is ten gevolge van deze *plegtige betuiging*, dat de heer *Forstner van Dambenoy*, indien wij althans wel onderrigt zijn, dan ook verklaard heeft, dat de aanval door hem tegen den heer *van Zuylen* gedaan, had opgehouden beleedigend te zijn.

De heer *Storm van 's Gravesande* heeft daarop in de Tweede Kamer de plegtige verklaring afgelegd, dat er eene explicatie en daarop eene verzoening heeft plaats gegad. Wat de Tweede Kamer met de persoonlijke twisten der twee bovengenoemde heeren heeft te maken, voelen wij niet regt: maar hoe dit zij, jammer is het dat dit plegtig oogenblik niet opgeluisterd werd door Grieksch vuur; het had zoo fraai gestaan.

Zoo is dit incident geëindigd. Maar te betreuren blijft het altijd, dat het heeft plaats gehad. De achting voor de Kamer heeft er door geleden.

POLITIEKE EN PARLEMENTAIRE BESCHOUWINGEN.

De discussien in de Tweede Kamer nemen eene eenigzins andere wending, en de taal van sommige dagbladen, die een tijd lang niets anders lieten hooren dan wantrouwen in de Regering, wordt door vele leden, wier opinie men daarmede geheel homogeen achtte, verloochend. Men hoort thans betuigingen van *vertrouwen*, waarop de ligtgeloovigste niet durfde rekenen. De oppositie *quand même* is dus ook uit het veld geslagen en hare ergernis te grooter, daar zij, over den afgelegden parlementairen veldtogt nadenkende, zich zelve voor een groot gedeelte de aanvankelijke mislukking moet wijten. „Men is niet altijd wijs," dat heeft zij getoond. In den beginne heeft zij zich, door te groote gedachte van hare kracht, overspannen en welligt heeft zij ook niet gerekend op zóó cordaten tegenstand van het Ministerie. Zij heeft zich welligt voorgesteld, dat het daar, als een reeds bij voorbaat veroordeelde, voor haar aangezigt zou zitten, en in 't gevoel van zwakheid, moedelooze, weifelende taal zou doen hooren, dat het meer op de toegevendheid der Kamer als op zijne eigene kracht zou steunen; zij heeft in die berekening bittere aanvallen gedaan. 't Was als of zij het Kabinet door een *coup de main* wilde verdrijven. Maar, zij vergistte zich deerlijk! Het Ministerie bleef zeer bedaard maar antwoordde ook met kracht en waardigheid, en gaf op menig scherp verwijt een verdiend antwoord. De hoofd-aanval geschiedde tegen den heer van Hall, als Minister van Buitenlandsche Zaken, maar toen het er op aan kwam om rond en open te verklaren, dat men wantrouwen had in zijn Regerings-systema tegenover het Buitenland — een systema, dat Nederland schatten waard moet zijn, of de toekomst van ons Land allerrampzaligst kan maken, deinsden velen terug. 't Was de kracht der overtuiging, dat het beleid onzer Buitenlandsche aangelegenheden waarlijk in goede handen is. 't Was de vrees, die de verantwoordelijkheid van eene andere rigting niet durfde dragen.

En waarlijk, de Natie heeft redenen om tevreden en gerust te zijn. Bij zóóveel aanleiding, als een handeldrijvend volk heeft, om op de eene of andere wijze met de oorlogvoerende partijen in onaangename aanraking te komen, is het toch te veel geëischt, dat men zoo geheel vrij van diplomatische stribbelingen zou blijven, te meer, daar er bijna geen Rijk is, dat niet op de eene of andere wijze in de verwikkelingen des tijds deelt. Maar welk eerlijk man voelt zich niet gedrongen, om openlijk en dankbaar te getuigen: „onze houding is goed tegenover het Buitenland en onze belangen worden op verstandige en waardige wijze behartigd!"

De oppositie kan hare grieven tegen de leiding onzer Buitenlandsche Zaken wel opsommen, maar het bewijs leveren *waartoe* en *waarheen* hare politiek Nederland zou hebben gebragt, kan zij niet leveren. Hangt zij daarvan een lagchend tafereel op, het staat den andersdenkenden vrij, om ten eenemale van haar te verschillen en te gelooven, dat haar „beleid" Nederland in ellende zou hebben gestort.

Nederland weet, wie het heeft in den Minister van Buitenlandsche Zaken. Het weet, dat hoogst gewigtige belangen zijn toevertrouwd aan een helder hoofd en aan groote ondervinding, beide nog van te hooger waarde, wijl zij met *tact* worden gebruikt. Bekwaamheid te *bezitten*, is voor een diplomaat niet genoeg. Hij moet die ook op zijn tijd weten te *gebruiken* en dat leert men niet in één zomernacht. Wij gelooven dus, dat de Natie redenen heeft, om zich geluk te wenschen met de aanvankelijke nederlaag door de oppositie geleden, en tevens te wenschen, dat dit Ministerie in dezen zorgelijken tijd blijve aan het roer van Staat.

TZA.

OVERZIGT DER BELANGRIJKSTE GEBEURTENISSEN.

4 Dec.

Er zijn een tal van geruchten en daaronder zeer vredelievende.

't Groote nieuws, dat zeer belangrijk zijn kan, is dit:

Engeland, Frankrijk en Oostenrijk hebben een of- en defensief verbond gesloten.

En de inhoud van dat verbond?

Die is nog onbekend. Er zijn, die meenen te weten, dat het in vrij bepaalde bewoordingen is gesteld en dreigend genoeg is tegen Rusland — anderen voorspellen, dat het weinig meer zal beteekenen, dan 't geen Oostenrijk tot nu toe tegenover Rusland was. Nog anderen gaan verder en beweren, dat het eigenlijk alleen in 't belang van Oostenrijks veiligheid is.

De tijd zal het spoedig ophelderen.

Opmerkelijk is het echter, dat dat verbond tot stand komt op het oogenblik, dat Oostenrijk en Pruissen ook eene overeenkomst hebben gesloten. Heeft Oostenrijk daaraan niet genoeg?

Men mag dat met grond vermoeden.

Een ander belangrijk staatsstuk is de aanspraak van den Koning van Pruissen bij de opening der Kamers, waarvan de korte inhoud door ons in het vorig no. is medegedeeld.

Veel beteekenende woorden behelst dezelve, maar — in welken zin? De een zegt in Russischen- de ander in een Westerschen zin. De meesten echter gelooven, dat Pruissen zelfstandig wil blijven en zich tot taak heeft gesteld, de handhaving van Duitschland's onafhankelijkheid.

Ook ten aanzien van dat staatsstuk heeft men, om het naar eisch te beoordeelen, eenig geduld noodig, want gewis geeft het aanleiding tot velerlei uitlegging, en er zijn, die regt en magt hebben, om opheldering te vragen.

Engeland en Frankrijk althans zullen niet nalaten, om eene toelichting van den tekst te verzoeken.

Er is in Europa nog meer aan de orde van den dag.

Het Engelsche Ministerie zou worden gewijzigd.

Dat kan van groote beteekenis zijn.

Is het waarheid, dat er tweespalt bestaat in het Engelsche kabinet en zou eene verandering op til zijn — dan is de groote vraag, in welken geest? In dien des oorlogs of des vredes? Het spreekt van zelven, dat er vele redenen zijn aan te voeren, om aan het laatstgenoemde te denken.

Immers: de Krim-expeditie is aanvankelijk mislukt — de verliezen, dáár door het Westen geleden, zijn ontzettend — het lot van het landings-leger is zeer bedenkelijk — Rusland leent een meer toegenegen oor aan vredesvoorstellen — Oostenrijk wil ontzettend gaarne vrede — Pruissen ondersteunt dien wensch met uitgetrokken zwaard en de ledige schatkisten zetten al die verschillende begeerten groote kracht bij. Nu is het gereedelijk aan te nemen, dat als elk waarlijk den oorlog moede is, er motieven genoeg zijn, om naar punten van vergelijk te zoeken, even goed, als men, bij oorlogzuchtige gezindheid altijd overvloedige redenen vindt tot wettiging van wraakneming. Het Westen zegt: wij hebben den Noordschen kolossus onze kracht getoond. Wij noodzaakten hem, om over de Pruth terug te trekken en stelden de Donau-Vorstendommen onder Oostenrijks hoede. Wij waren meester in de Oost- wij zijn meester in de Zwarte zee. Rusland zegt: ik kan, nu ik in de Krim heb getoond wie ik ben en wat men van mij bij het voortzetten van den oorlog heeft te wachten, onderhandelen. Mijne eer liet dat niet toe, toen ik het beleg van Silistria opbrak en mijne legers de Donau-Vorstendommen verlieten, maar thans lijdt zij niets, als ik over den vrede wil onderhandelen.

Dat alles laat zich genoegelijk lezen, maar wij vreezen, dat er schromelijke misrekening zal plaats hebben. Wij *vreezen*, want zoo gaarne gaven wij ons aan de hoop over, dat het woordje vrede door de pers overal op aarde werd gebragt en er geen kanon-schot meer werd gehoord. Dat zou het hart van millioenen verruimen en den druk des tijds verligten, meer dan menigeen wel denkt.

Thans iets uit de Krim.

Een berigt van Prins Mentschikoff van 24 Nov. meldt, dat het vuur der vijanden zeer zwak en het beleg niet gevorderd was, en een berigt van Canrobert van 22 Nov. zegt, dat de Engelsche scherpschutters in den nacht van den 21sten bij twee ontmoetingen met de Russen eenig voordeel behaald hebben, en dat de troepen van beide legers vol vertrouwen waren.

Dit schijnt echter eene onbeduidende schermutseling te zijn geweest.

Mentschikoff gaf ook een nader berigt van de ongelukken, die de vloot der geallieerden op de Zwarte zee heeft getroffen. In de nabijheid van Sebastopol wierden 14 schepen verbrijzeld, waaronder 2 linieschepen en 2 stoombooten. Men weet dat het geheele verlies van schepen tweeëndertig beloopt. Het is na dien droevigen ramp, dat Canrobert al de schepen, die hij kon missen, naar den Bosporus zond en niets meer dan de volstrekt noodige ter zijner beschikking hield. Het blijkt hieruit, hoe gevaarlijk de Zwarte zee in dit jaargetijde is. Sommigen zien hierin ook een krachtig bewijs van Canrobert's vertrouwen in zijne sterke positie, maar welligt heeft hij schepen genoeg gehouden, om te repatrieren, als hij dat noodig achtte.

Hoe men in Frankrijk denkt over de Krim-expeditie, is op te maken uit het volgende:

De *Constitutionnel* bevat de volgende belangrijke beschouwingen, omtrent het beleg van Sebastopol, die als half officieel kunnen worden beschouwd: „Het beleg is geëindigd en de veldtogt in de Krim begonnen, nu de Russische krijgsmagt aldaar op 110,000 man is gebragt. Moeijelijker was het de troepen in bedwang te houden dan ze noodeloos in gevaar te brengen. Daar de opperbevelhebbers echter begrepen menschenlevens niet te mogen verspillen, is besloten, de bestorming niet te doen plaats grijpen, welk besluit de Keizer heeft goedgekeurd. Het zou schijnen, dat men door eenige honderden soldaten te wagen, meester zou kunnen worden van de stad. Men bedenke evenwel, dat niettegenstaande alle moedbetoon, elke bestorming niet altijd gelukt: de eerste bestorming van Badajoz door den hertog van *Wellington* kostte aan een groot deel van 't Engelsche leger het leven, zonder met goed gevolg bekroond te zijn. Gaat men de geschiedenis van zware belegeringen na, dan zou men kunnen aannemen, dat eene vesting als Sebastopol minstens 4 of 5 bestormingen zou vereischen. Behalve de buitengewone verdedigingskracht van Sebastopol zelf, moet men daarbij in het oog houden, dat men niet als bij gewone belegeringen, met afgematte troepen zou te doen hebben, die door zware verliezen, harden en moeijelijken arbeid en slecht voedsel meestal zijn uitgeput, maar met troepen, die elk oogenblik ververscht worden. Wat meer is, men zou stellig 24.000 man voor de bestorming moeten gereed hebben. Maar het is duidelijk, dat zoodra *Liprandi* en *Dannenberg* het gebulder van het geschut hoorden, zij langs de geheele linie den aanval zouden wagen, en alles op het spel zetten om de bestorming te belemmeren. Niet alleen, dat nu de bestorming dadelijk zou moeten gelukken, maar bij den minsten tegenspoed in de verdediging van de linie tegen het Russische leger zou zelfs het door de bestorming verkregen voordeel kunnen vernietigd worden.

Wat meer is, als werkelijk de stad, niettegenstaande de thans schijnbare onoverkomelijke hinderpalen, in de handen der verbondenen was, zouden dan de veroveraars niet den volgenden dag op hunne beurt belegerd worden, en zouden zij dan wel zoo veel gewonnen hebben?

Alles wat, naar de bekende middelen van beleg kon gedaan worden, is geschied. Men heeft die belegeringswerken zoo gelukkig volbragt, dat zonder de geheel buitengewone stelling van Sebastopol de vesting thans in enkele dagen zou gevallen zijn. Nu de Czaar in een paar weken zijn leger bijna met 60.000 man heeft kunnen versterken, is de toestand geheel gewijzigd. De verbondenen hebben thans tegenover het leger der Russen hetzelfde voordeel, dat Sebastopol tegenover de Franschen en Engelschen heeft gehad. Het Russisch leger is juist door zijne overhaaste komst en zijne sterkte in gevaarlijke stelling; het is zonder levensmiddelen gekomen, het zal de levensmiddelen spoedig uitputten en in het open veld vóór de bergen veel meer lijden dan de verbondenen er achter, terwijl de toevoer steeds moeijelijker zal worden bij het vorderen van den winter.

Wat de geschiedenis van het beleg aangaat, geen 2de feit van dien aard is in de militaire jaarboeken opgeteekend, zegt de *Const.* Aan weerszijden van eene diepe en breede baai gelegen, zou er stellig een leger van 300.000 man noodig zijn, om de vesting geheel in te sluiten; bij gewone belegeringen is de sterkte der belegeraars meestal 3 maal grooter dan die der belegerden; te Sebastopol staat de sterkte steeds gelijk en door de ververschiug der troepen is de toestand der belegerden dikwijls beter dan die der belegeraars. Het ergste is echter, dat nimmer eene vesting over zulke verdedigingsmiddelen heeft kunnen beschikken. Voor Rijssel heeft de militaire kommissie van 1825 slechts 291, voor Valenciennes 194, voor Metz 300 en voor Straatsburg 326 stukken geschut bepaald. En Sebastopol heeft behalve een 800 stukken in zijne gewone werken nog over 2000 stukken van de vloot met 15.000 zeelieden te beschikken gehad! Die 2000 stukken zijn voor een groot deel van 't zwaarste kaliber. Gewoon vestinggeschut bestaat uit 30 en 36 ponders, uit Sebastopol is gevuurd met 50, 60, ja met 82 en 150 ponders, met bommen van 22 en 27 duim, en bommen van Schrapnel, die 440 kogels elk bevatten! Zulk eene bom kan eene geheele batterij vernielen! Zulke ontzaggelijke stukken waren nog nimmer in een beleg aanwezig.

In Engeland denkt men er nog altijd aan, om de schepen, die Mentschikoff voor Sebastopol heeft laten zinken, weg te ruimen, en het toestel 't welk daartoe zal dienen is niet de *duikerklok* maar het *duikerharnas*, want aangezien het schip de bewegingen der eerste volgt, zou men daarmede niet in de nabijheid der Russische batterijen kunnen komen. Dit duikerharnas is een kort ijzeren harnas, dat waterdigt over de borst sluit en tot steun strekt aan een kopstuk met glazen oogen, van waar twee lederen buizen uitgaan, door een van welke de duiker met de aan boord zijnde personen

spreekt, terwijl hem door de andere lucht wordt toegevoerd. Een aan het bovengedeelte van het harnas bevestigd touw dient om den duiker af te laten en op te halen. Een paar ijzeren kogels hangen aan zijne beenen, om hem de noodige zwaarte te geven om te kunnen zinken. De duiker kan gemakkelijk op een half uur afstand van de haven het schip verlaten en op den bodem der zee tot aan de gezonken schepen voortwandelen. Daar gekomen moet hij zich met behulp van werktuigen toegang tot het binnenste der schepen verschaffen; bevatten deze bruikbaar kruid, dan heeft hij niets te doen dan een electrischen draad er mede in aanraking te brengen, is dit niet het geval, dan moet hij ook de noodige materialen tot het doen springen in de schepen brengen, hetgeen natuurlijkerwijze langer duurt. Onderstelt men nu, dat ook de Russische vloot hare duikers heeft, en er misschien een onderzeesche schildwacht de gezonken schepen bewaakt, dan is het wel te begrijpen, dat het plan om ze te vernietigen, zoo niet onmogelijk, dan toch zeer moeijelijk ten uitvoer te brengen is. Men begrijpt echter, dat er wel geen gelegenheid zal zijn, om het grootsche werk uit te voeren; immers als de vloot uit nood vertrekt, zal wel niemand moed genoeg hebben, om onder de zee met een duikerharnas te werken.

En dan misschien een gevecht op den bodem der zee. Wanneer komt er een tweede vermeerderde druk van het werk van Munchausen?

Het Spaansche Ministerie heeft slechts een geringe verandering ondergaan. De hoofdpersonen, Espartero en O'Donnel bleven. Overigens hebben de Cortes een belangrijk vraagstuk beslist, namelijk dat te troon van Isabella II en Hare dynastie de grondslagen zijn van de politike organastie van Spanje. Dat die beslissing alzoo zoude uitvallen, werd ook niet betwijfeld, maar er waren toch, die niet geloofden, dat zij zou worden genomen met 206 tegen 21 stemmen.

't Blijkt hieruit, dat de democratische partij haar spel heeft verloren, terwijl de zeer liberaal constitutionele, onder het beleid van Espartero, meester is van het terrein. Men geloove echter niet, dat de democratische partij zich zal houden als of zij er niet was. Integendeel zij heeft groote plannen. De Cortes worden overigens reeds overstelpt met petitien, adressen, enz. enz. Men heeft onder anderen gevraagd, dat verantwoordelijke Ministers, ontrouw bevonden aan eed en pligt, zouden gestraft kunnen worden, zelfs met den dood! 't Spreekt wel van zelve, dat zulke voorstellen, die getuigen dat er zijn, die nog altijd in eene revolutionaire koorts verkeeren, zullen worden gewezen van de hand. Ook kwam bij de Wetgevende Magt in eene petitie van eene dame, die beleefdelijk verzocht, dat zij den inhoud en de strekking daarvan persoonlijk in de vergadering mogt toelichten. De democratische partij zou niet ongenegen zijn, het verzoek der donna te ondersteunen.

5 *Dec.*

Weinig nieuws brengt heden de post. Het kabinet der Porte heeft wederom eene wijziging ondergaan. De betrekking van groot-vizier is opgedragen aan Reschid-pacha, wiens portefeuille van buitenlandsche zaken is gegeven aan Ali-pacha.

Bij voortduring worden van Varna Turksche troepen naar de Krim gezonden. De berigten van daar ontvangen luiden niet gunstig wat betreft den gezondheidstoestand der troepen.

De *Morning-Chronicle* deelt een brief mede, waarin o.a. voorkomt: „De vochtigheid en de koude hebben op de troepen een allernoodlottigsten invloed gehad. De roode loop heerscht vrij sterk. De ongelukkige Turksche soldaten lijden veel aan typhus. De huizen van Balaklava zijn opgevuld met doode en stervende Turken, zonder geneeskundige hulp, zonder eenigen anderen bijstand. De Turken helpen elkander onderling zelven, met die welwillendheid het Turksche karakter eigen. Onze geneesheeren hebben te veel te doen met de Engelschen en met de gekwetste Russen, om zich met de Turken te kunnen bezig houden. Inderdaad is het eene wreedheid, het Turksche kontingent te noodzaken in de Krim te overwinteren. De militaire diensten van die soldaten zijn zoo goed als niets. Sedert hun gedrag bij Balaklava op 25 October hebben zij alle vertrouwen verloren, en bij Inkermann werden zij niet eens tot deelneming aan den strijd opgeroepen. Zij moeten gevoed worden, terwijl de toestand der wegen het vervoer onzer eigene voedingsmiddelen zeer moeijelijk maakt. Door hunne morsigheid hebben de Turken Balaklava bijna onbewoonbaar gemaakt, en mogt de typhus onder de geällieerden uitbreken, de gevolgen zouden vreesselijk zijn. In naam der menschelijkheid ware het derhalve beter de ottomanische krijgslieden naar Constantinopel, Varna en Battoun terug te zenden." Ook de soldaten-vrouwen en de soldaten-weduwen gedroegen zich zoo slecht, dat zij weggezonden moesten worden.

In Rusland gaat men voort met allerwegen de geestdrift aan te vuren, en de toebereidselen hebben veel overeenkomst met die van het jaar 1812, hetgeen de Russen dan oök doet zeggen, dat de tegenwoordige gebeurtenissen het tweede deel zijn van die van 1812. Een Rus, die tot eene der aanzienlijkste familien behoort, voegde er bij, dat dit tweede welligt het laatste deel zal zijn, hetgeen hem een onderzoek van wege de policie op den hals heeft gehaald, om te weten, wat hij bedoelde met dit laatste deel. Men zegt, dat hij op vrijmoedige wijze tot antwoord heeft gegeven, dat de uitgever wel eens door een bankroet in de uitgave van het derde deel kon verhinderd worden.

In Engeland is Sir Joseph Paxton, hovenier van den hertog van Devonshire en ontwerper van het glazen gebouw der tentoonstelling van 1851, tot vertegenwoordiger van de burgt Coventry gekozen.

In de zitting der Duitsche bondsvergadering van den 30 Nov. is door Oostenrijk en Pruissen de gemeenschappelijke mededeeling gedaan betreffende de tusschen deze Mogendheden tot stand gekomen schikking in de Oostersche aangelegenheden, en zijn de gezanten der overige bondsstaten uitgenoodigd, in naam hunner regeringen tot dezelve toe te treden. De meeste dier gezanten verklaarden hierop daartoe reeds gemagtigd te zijn. Ter inachtneming der gebruikelijke formaliteit werd besloten, dit voorstel aan het committé voor de militaire aangelegenheden te zenden, en in de eerstvolgende zitting het formeele besluit te nemen.

De heer Soulé, vertegenwoordiger der N.-A. Unie in Spanje, is, zelfs naar het oordeel van broeder Jonathan, te onrustig, zoodat hij naar men zegt, teruggeroepen zal worden.

Telegrafische berigten.

Petersburg, 3 Dec. Volgens een brief van vorst Mentschikoff uit de Krim, loopende tot den 25sten November, was een op dien dag gedane uitval der Russen uit Sebastopol door de Engelsche troepen teruggeslagen.

Parijs, 5 Dec. Bij het traktaat van alliantie, 't welk zaturdag te Weenen door de gevolmagtigden van Oostenrijk, Frankrijk en Engeland is onderteekend, is bepaald, dat deze drie thans verbondene Mogendheden gezamenlijk de belangen van Europa zullen handhaven en des noods met vereenigde magt tegen Rusland zullen ageren.

Frankfort, 5 Dec. Ook de Duitsche bond heeft zich aangesloten aan het tusschen Oostenrijk en Pruissen gesloten verbond, ten doel hebbende, om op vaste grondslagen de orde en rust in Europa te herstellen.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

TWEEDE KAMER DER STATEN GEN.

In de zitting van 30 Nov. zijn de algemeene beraadslagingen over Hoofdst. IV (Justitie) der staatsbegrooting ten einde gebragt. Bij art. 2 (over de tractementen) heeft de heer *de Poorter* een amend. voorgesteld, om de verhooging van ƒ 1000 voor den secretaris-generaal bij het Min. van Justistie weg te laten. Na eenige beraadslaging, waaraan ook de heeren *v. Akerlaken*, *v. Nispen*, *Storm van 's Grav.*, *v. Heiden*, *Donker* en *v. Bosse* deelnamen, en waarbij de Minister verklaarde, dat hij het aan de Kamer overliet, maar dat de verhooging billijk en regtvaardig was, is het amend. aangenomen met 45 tegen 20 stemmen.

Den volgenden dag zijn de beraadslagingen voortgezet en heeft de heer *v. Heiden* den minister indachtig gemaakt op zekere processie, welke op den 8 September, in strijd met de bepaling der wet, zoude zijn gehouden in de gemeente Ossendrecht. Hij heeft verlangd te weten; of het hoofd der gemeente, die daarbij tegenwoordig was geweest, deswegens geene berisping had verdiend, en of het niet handhaven der bestaande wet in dat opzigt in plaatsen, in welke meer dan eene gezindheid gevestigd was, geene teregtwijzing had gevorderd?—Z. E. de minister heeft bij zijn antwoord, over 't algemeen met lof melding gemaakt van de bereidwilligheid, waarmede men zich aan de tot stand gebragte wet op de kerkelijke genootschappen heeft onderworpen; — dat de feiten, waarover men zich heeft beklaagd, van eenen twijfelachtigen aard zijn geweest, en dat vervolgingen deswegens aanleiding zouden hebben kunnen geven tot béklag over vexatie. Z. E. heeft eenige bijzonderheden tot betoog van zijne meening aangevoerd, en waaruit, zoo hij meende, kon worden afgeleid, dat het gebeurde niet het karakter had gehad, 't welk men daaraan wilde hebben toegeschreven; — dat, in elk geval, de rust niet was gestoord, zelfs niet bedreigd. — Voor het overige heeft Z. E. onder anderen, verzekerd, dat er eene verordening op de organisatie van de politie is ontworpen, welke reeds bij den Raad van State aanhangig is, en bij welke ook op de bij deze gelegenheid ter sprake gebragte zaak is gelet. — Betreffende de voorgestelde post van ƒ 10.000 voor geheime uitgaven, ten dienste der politie in 't algemeen, heeft de heer *v. d. Veen* twee amendementen voorgesteld, van welke het eerste strekte om het woord *geheim* weg te laten, en het tweede om het bedrag met ƒ 3000 te verminderen; — en wel dit laatste op grond, dat men vroeger daarmede heeft kunnen volstaan. De heer *Thorbecke* heeft beide de amendementen ondersteund, en gemeend dat de minister zelfs met het eerste gediend zoude zijn. Z. E. de minister heeft daarop te kennen gegeven, dat het woord *geheime* op zich zelf bij hem weinig beteekent, maar dat het niet doenlijk is om vele uitgaven ten dienste der politie te verantwoorden zoodanig als de Rekenkamer dit vordert. — Voor het overige heeft de minister doen uitkomen, dat de uitgaven strekken tot beveiliging van personen en eigendommen; — dat het niet mogelijk is dezelve onder de gewone justitie-kosten te begrijpen. Als voorbeeld heeft Z. E. aangevoerd hetgeen heeft moeten worden gedaan, om den persoon meester te worden, welke zich aan de gruwelijke misdaad, onlangs niet verre van de hoofdstad gepleegd, had schuldig gemaakt, en waarvoor geene kosten zijn gespaard. Verder heeft Z. E. verklaard, dat toen hij in 1849 voor het eerst in 't bijzijn van Koning *Willem II* werd toegelaten, Z. M. al dadelijk heeft verklaard, dat eene zaak behoorde vast te staan, namelijk geene spionnen" en dat daarop is geantwoord: „Sire, die zijn er niet," — Naar zijn oordeel, zoude het onderwerpen van eene dergelijke uitgave aan de gewone verantwoording gelijk staan met eene weigering. Na eene woordenwisseling, aan welke verscheidene leden hebben deel genomen, zijn beide de amendementen verworpen; het eerste met 48 tegen 17 stemmen; het tweede met 37 tegen 28 stemmen, en daarop is het geheele hoofdstuk met 45 tegen 19 stemmen *aangenomen*. Tegen hebben gestemd de heeren *v. Hoëvell*, *Zijlker*, *Huguenin*, *v. d. Veen*, *ten Cate*, *de Poorter*, *v. Bosse*, *Anemaet*, *Westerhoff*, *v. Eck*, *v. Zuijlen*, *de Man*, *Thorbecke*, *Meeussen*, *Storm*, *Dullert*, *Hugenholtz*, *Hoynck* en *Sloet*.

— In de zitting van 2 dezer zijn de algemeene beraadslagingen over Hoofdst. V een einde gebragt. Bij de beraadslagingen over de afzonderlijke artt. maakt de heer *v. d. Veen* bij art. 42 (kosten van het Prov. bestuur in Drenthe), de opmerking, dat de kosten voor dit bestuur verleden jaar te min waren opgegeven, en hij geeft nu aan den minister in overweging, om de billijkheid in acht te nemen en de kosten te verhoogen. De Minister merkt op, dat het hier geldt eene reclame om terug te komen op hetgeen gedurende vorige jaren minder was uitgetrokken. De Minister gelooft, dat dit een bedenkelijk beginsel is.

In de zitting van 4 dezer is ingekomen eene missive van de heeren *van Nispen van Sevenaer*, *Storm van 's Gravesande* en *van Akerlaken*, ten geleide van een voorstel van wet tot afschaffing van den accijns op het gemaal der rogge. — Drukkeb, ronddeelen en verzenden naar de afdeelingen. (Hieruit blijkt, dat de heer *van Heiden Reinestein* niet behoort tot de voorstellers, gelijk gemeld was.) De heer *van Nispen* geeft te kennen, dat de reden tot het doen van dit voorstel ontwikkeld zijn in de daarbij gevoegde memorie van toelichting. Er blijft dus slechts over onder de aandacht der Kamer te brengen, dat ook dit voorstel in naauw verband staat tot het ontwerp der Regering betreffende de middelen en tot het voorstel, van eene andere zijde bij de Kamer ingediend. Hij acht het dus wenschelijk, dat ook dit voorstel met eenigen spoed in de afdeelingen worde onderzocht en verzoekt dit van de welwillendheid der Kamer. De Voorzitter geeft te kennen, dat de beslissing omtrent de behandeling van het voorstel in de centrale afdeeling zal worden genomen. Daarna zijn de beraadslagingen over hoofdstuk V (*Binnenlandsche Zaken*) hervat.

De heeren *van Hoëvell*, *Jespers*, *van Bosse*, *Westerhoff* en *Thorbecke* hebben hunne memorie van beantwoording ingezonden op hun voorstel tot afschaffing van de belasting op de turf en steenkolen, waarbij gevoegd is eene kleine nota van wijzigingen. De kommissie van rapporteurs heeft eene verdere behandeling van dit voorstel in de afdeelingen onnoodig geacht.

De Eng. stoomboot *Earl of Douglas*, die den 29 Nov. op den Hindert nabij Oostvoorne is aan den grond geraakt, is in den daaropvolgenden nacht door den hevigen storm uit elkaar geslagen. De passagiers, ten getale van 27, zijn alle door de reddingbooten aan wal gebragt, nadat geruimen tijd de zee over hen was heengeslagen en zij allen zich slechts op eene soort van brug hadden kunnen bovenhouden. De boot was grootendeels met ijzer en loodwit beladen.

— De nieuwe verkoop van gronden van den Haarlemmermeerpolder, den 29 Nov. plaats gehad, bedroeg 1269 bunders, 35 roeden. De opbrengst was ƒ 582.600, dus ƒ 459 per bunder.

— Het *Kerkelijk Weekblad* deelt mede, dat de algemeene synodale commissie der Ned. Herv. kerk zich den 25sten Nov. naar één der vertrekken van de Kloosterkerk te 's Hage begeven heeft, om in bezigtiging te nemen de *autographa* der statenvertaling des Bijbels en de handelingen der synode, te Dordrecht gehouden in den jare 1618 en 1619. „En toen zij mogt ontdekken — voegt dit blad er bij — dat aldaar in ééne kist de eerste drukproeven der staten-overzetting met de geschrevene corrigenda, in folio, met hoornen banden, *volledig* voorhanden waren, en in eene andere de afschriften der handelingen van de genoemde synode, insgelijks in folio en met gelijke banden, en zij bij onderzoek alles rein geconserveerd zag en deugdelijk beveiligd voor schade en daarboven goed leesbaar, was zij met dankbare vreugde vervuld over het bezit van dien schat, door de zorg der vaderen in bange dagen verzameld en als eene kostbare nalatenschap door Gods gunst voor ons bewaard en beveiligd.'

— Men verneemt, dat door twee-en-twintig predikanten der Hervormde kerk, allen leden van het gezelschap *Ernst en Vrede*, dezer dagen een adres aan de synodale commissie is ingediend, om op te komen niet tegen de in de jongste kerkelijke procedures gedane uitspraken als zoodanig, maar tegen het daarbij ten grondslag gelegde *beginsel*. Reeds door zeven andere predikanten uit onderscheidene streken des lands werd dit voorbeeld gevolgd.

— Reeds zijn onderscheidene schepen uit de Oostzee, met graan naar Nederland bestemd, door het Kattegat gestevend; eenigen zijn door 's Rijks stoomschepen gesleept.

— De heeren *A. C. Kruzeman*, te Haarlem, *H. V. van Gogh*, te Rotterdam, *J. H. Gebhard*, *F. Muller*, te Amsterdam, *R. J. Schierbeek*, te Groningen, hebben zich, zoowel in hunne betrekking van bestuurders der *Vereeniging tot bevordering van de belangen des boekhandels*, als in het belang van zich zelve en van den nederlandschen boekhandel, tot de Tweede Kamer der Staten Generaal gewend, ten einde hare aandacht te bepalen op de bemoeijingen der postdirecteuren met alles wat tot de uitoefening van den boekhandel in betrekking staat. Zij meenen, dat de uitoefening van den boekhandel door postdirecteuren in strijd is met de billijkheid, het staatsbelang en de wet. Als eene bijzonderheid wordt in dat adres medegedeeld, dat men zich bij het postkantoor te Utrecht kan abonneren op 133 dagbladen of periodieke werken. Zij verzoeken, dat bij de ophanden zijnde herziening der postwet (nog vóór het einde van dit jaar) hunne bezwaren zullen worden opgeheven.

— De *Neue Pr. Zeitung*, een blad dat het tegenwoordige Nederlandsche ministerie niet bijzonder genegen is, zegt in haar no. van 1 dezer, over de laatstgevoerde beraadslagingen in onze Tweede Kamer sprekende, het valgende: „Het ministerie heeft aanvallen te verduren, gelijk in oogenblikken als deze van geene tribune in Europa gehoord worden."

— Te Maastrich, Breda en Etten zijn valsche rijksdaalders in omloop gebragt. Deze zijn ligter dan echte en vrij ruw nagemaakt.

's Gravenhage, 1 Dec. Gisteren middag ruim 12 ure heeft er bij den heer *Regout*, ijzerkooper, in de Schoolstraat, een verschrikkelijk ongeluk plaats gehad. Men had namelijk in het woonvertrek een vaatje met buskruid geplaatst dat vochtig was, ten einde het te droogen; waarschijnlijk moet dit te digt bij het vuur zijn gebragt, althans in een oogenblik ontplofte het kruid, met het ongelukkig gevolg, dat vijf zich in het vertrek bevindende personen, de een meer, de ander minder ernstig zijn gekwetst, zoodat men voor het leven van sommigen beducht is. Vele der glasruiten van het huis en de daarover en bijzijden gelegene woningen zijn meest alle verbrijzeld; ook het achterste gedeelte van het huis is zwaar beschadigd door de ontploffing, die zoo hevig was, dat zij op verren afstand werd gehoord.

4 Dec. Het getal slagtoffers van de kruid-ontploffing, die gisteren alhier heeft plaats gehad, bedraagt zes, te weten man, vrouw en drie kinderen, benevens eene dienstmaagd. Naar men met leedwezen verneemt, zijn de man en een der kinderen overleden en verkeeren de andere ongelukkige getroffenen steeds in zorgelijken toestand.

Tilburg, 3 Dec. Als eene bijzonderheid verneemt men, dat zekere *P. de la G.*, uit eene goede familie alhier geboren, eenige jaren geleden, zich van hier naar Belgie en vervolgens als krijgsman naar Algiers heeft begeven; aldaar met eere als onderofficier bij het corps étrangers gediend hebbende, is hij tot officier bij het regiment Zouaven bevorderd, en thans volgens een dezer dagen door hem aan zijn broeder in dit gewest geschreven brief, op de kampplaats in de Krim tegen Sebastopol gelegerd.

Utrecht, 2 Dec. Gister morgen is hier ter stede, in de Korte Nieuwstraat terwijl men bezig was met het uitgraven van een deel der straat, om er de overdekte goten te leggen, eenen grooten aarden pot van omstreeks 12 duimen diameter gevonden, die ten boorde toe met spaansche matten gevuld was. De aannemer heeft dien pot dadelijk in bezit genomen. De vinder schijnt echter niet tevreden, met het deel hem toegedacht; daar de pot uit de openbare straat is opgegraven, zal de zaak misschien ook wel uit anderen hoofde tot eenige moeijelijkheden aanleiding geven.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

De keizer heeft na de laatste revue verklaard, dat hij zijne garde verdubbelen zoude en dat hij in de aanstaande lente haar in persoon in het veld hoopte te brengen.

— Reeds vroeger is gewag gemaakt van nieuw uitgevonden congrevische raketten. Deze raketten zijn naar de Krim gezonden en aldaar den 20sten November aangekomen. Zij zijn bestemd om bij den eerstvolgenden aanval eene groote rol te spelen. Generaal *Canrobert* zal dan over 160 dier vernielingswerktuigen kunnen beschikken; zij komen per stuk op ongeveer 7000 francs te staan en kunnen op een afstand zelfs van 7000 meters, door geoefende artilleristen, op een bepaald punt geslingerd worden; dáár neder komende slaan zij aanvankelijk tien voet in den grond, doch barsten dan los en veroorzaken eene schudding van den grond en verwoesting, die ten eenenmale met eene aardbeving gelijk staat. Dat zijn gewis vreesselijke bondgenooten, die men aan de geällieerden gezonden heeft en die hen niet minder welkom zullen zijn dan versterkingen van manschappen.

— Men spreekt te Parijs van de zamenstelling van een *conseil de régence*, die in functie zal treden voor het geval, dat de keizer door den loop der gebeurtenissen gedwongen zou worden, zich aan de spits van het leger te plaatsen.

— Eerstdaags zal voor het hof van assises te Parijs behandeld worden de zaak eener onderwijzeres van zeer deftigen stand, beschuldigd van door mishandeling den dood te hebben veroorzaakt van twee kinderen aan hare zorgen toevertrouwd. Deze onderwijzeres had het vertrouwen van verscheidene aanzienlijke huizen in Engeland genoten en tot dus verre verdiend, en bekleedde zelfs eene betrekking aan het hof van koningin *Victoria*, van welke vorstin een zeer vleijende brief aan de besch. bij de processtukken tegenwoordig is.

ENGELAND.

Men wil te Parijs weten, dat de Poolsche uitgewekenen te Londen wederom door de Engelsche regering zijn uitgenoodigd zich tot een corps vrijwilligers, onder bevel van Engelsche officieren te vormen. Lord *Palmerston* moet over dit onderwerp met Prins *Czartorewsky* gesproken hebben. De Polen willen in het voorstel slechts bewilligen onder voorwaarde, dat men hun vaderland op een bepaalden tijd zal helpen. Engeland wil daarvan echter niets weten. Integendeel, men moet niet hebben opgehouden Pruissen en Oostenrijk de meest geruststellende verzekeringen te dien opzigte te geven.

— Prins *Albert* zendt aan elk der officieren van de in de Krim zijnde grenadiers der garde, waarvan hij kolonel is, een met zeehondenvellen gevoerden jas.

— Het grootste gedeelte der voor het expeditie-leger bestelde houten huizen is afgeleverd en ligt te Portsmouth ter inscheping gereed. Zij zijn ligt gebouwd en kunnen zonder veel tijdverlies opgezet en weder uit elkander genomen worden. Zij zijn 20 voet lang tegen 16 voet breed, en bevatten ruimte genoeg voor 20 man. Aan beide zijden in de lengte bevinden zich de slaapplaatsen, tusschen welke een smalle gang is, aan het einde waarvan de deur en aan het andere einde een venster zijn aangebragt. In het midden zal een kagchel worden geplaatst. Er zullen voorloopig 1000 zulke huizen verzonden worden.

— Verschillende reeders en schippers van Wallis hebben in eene *meeting* besloten, voor eigen rekening een korps van 1000 flinke matrozen uit te rusten, wanneer de regering een schip van 120 stukken ter hunner beschikking wil stellen.

— Door de gezondene versterkingen hoopt de Regering, dat het leger van Lord *Raglan* tegen 25 December zal bestaan uit 36.000 man infanterie, en ongeveer 14.000 man kavallerie, artillerie enz., zonder het effectief der vloot mede te rekenen.

SPANJE

De Jezuiten, die Spanje hebben moeten verlaten en de wijk genomen hebben naar Frankrijk, zijn 90 in getal; 50 leden dier orde blijven nog in Spanje, twee aan twee als gewone priesters in de provinciën verdeeld.

ASSEN, 6 December.

Bij Kon. besluit van 29 Nov. zijn o. a. benoemd tot ontvangers der registratie en domeinen: te Sneek de heer *J. van Assen*, thans te Maarssen; te Nijkerk de heer *B. A. Pouli*, thans te Goor; te Ommen de heer *A. E. Stheeman*.

— Gelijk men weet, hebben de Staten dezer Provincie besloten, om een Provinciaal Museum van oudheden op te rigten, en daarvoor een subsidie van *f* 100-" toe te staan, alsmede eene som van hoogstens gelijk bedrag voor de kosten van aanschaffing van eene kast in eene der localen van het Gouvernements gebouw te Assen, terwijl aan H. H. Ged. Staten is opgedragen, eene Commissie te benoemen, waaraan de oprigting en het Bestuur van het Museum zal worden toevertrouwd. Dien ten gevolge zijn door H. H. Ged. Staten tot leden der bedoelde Commissie benoemd de heeren Mr. *C. W. E. Kijmmell*, Burgemeester te Roden, Mr. *L. O. Gratama*, Regter in de Arr. Regtbank te Assen, Dr. *M. J. Noordewier*, Rector van het Gijmnasium te Assen, Mr *H. J. Smidt*, Advocaat te Assen, ds. *J. W. Lieftinck*, Predikant te Odoorn, Ds. *J. J. Swiers*, Predikant te Havelte en *D. H. v. d. Scheer* te Coevorden.

— Ter vervanging van *H. Nakken* is benoemd tot deurwaarder der directe belastingen voor het district Coevorden, bevattende de gemeenten Coevorden, Emmen, Odoorn, Dalen, Oosterhesselen, Sleen en Zweelo, *J. C. van Huffelen*.

— Jl. Zaturdag avond heeft aan het Gijmnasium alhier een concert en declamatorium plaats gehad, waarvan de opbrengst zou strekken ten behoeve van de algemeene armen dezer gemeente: er was een talrijk publiek opgekomen, hetwelk een aangenamen avond heeft doorgebragt, en hulde moest brengen aan de allezins verdienstelijke wijze, waarop zoowel de muzijkstukken als de mondelinge voordragten werden uitgevoerd. De zuivere opbrengst voor de algemeene armen heeft beloopen *f* 61,73.

— Men meldt, dat de heer *de Boer*, Med. Doctor te Westerbork, van zijn voornemen, om naar Beilen te vertrekken heeft afgezien.

— Ged. Staten van Friesland hebben goedgekeurd de uitbesteding van den geprojecteerden grindweg van af de staten zeedijk tot Wolvega, aangenomen door *L. de Boer* te Lemmer, voor *f* 74.000.

— Men schrijft uit Veendam d.d. 1 December: "De grindweg is thans voltooid, en voldoet aan de verwachting, die men er van gekoesterd heeft; het rijden is gemakkelijk gemaakt; maar het voetpad laat veel te wenschen over. Participanten van het benedenste verlaat hebben daarom ook besloten, om hierin te voorzien, en zijn in eene vergadering, dingsdag jl. met de ingelanden gehouden, overeengekomen, om langs het Ooster- en Westerdiep eene straat te leggen, ten dienste der voetgangers, ter breedte van tien klinkersteenen, en wel om te beginnen van het boven-Westerdiep; reeds is eene commissie benoemd; voorts is eene subsidie van *f* 5000 toegestaan voor den weg naar Borger-Compagnie, en hoopt men dien weg tot Zuidlarem te verlengen."

* **Uithuizen, 4 Dec.** In de gepasseerde week had hier het volgende voorval plaats. Een landbouwer, zich in een logement alhier bevindende, geraakte in gesprek met een' soldaat, die met verlof van Groningen zeide gekomen te zijn. Na elkanders vertrouwen gewonnen te hebben, dat na het ledigen van een paar glaasjes onbepaald werd geschonken, kreeg eerstgenoemde grooten lust, om eens te zien, hoe een militair costuum hem zou lijken, dat, naar 't zeggen des soldaats, onverbeterlijk moest zijn. Men verwisselde daarop van bovenkleederen, terwijl de soldaat, als burger, zich kort daarop onder een of ander voorwendsel naar buiten begaf en tot heden te vergeefs wordt terug verwacht. Als middel tot desertie, zooals men denkt, was het niet kwalijk verzonnen, maar kan tevens als waarschuwing in meer dan een opzigt dienen.

* **Nieuw-Buinen, 1 Dec.** Volgens berigt uit Ruitenbroek, is in het Hannoversche, is Dingsdag l.l. een paar naar de kerk gegaan om te trouwen; voor de kerkdeur gekomen, zeide de bruidegom tegen de bruid, dat zij maar vooruit in de kerk zoude gaan, hij zoude haar dadelijk volgen; de bruid ging en de bruidegom is verdwenen, zoodat de bruid ongetrouwd weder naar huis is teruggekeerd.

* Maandag l.l. is per as een lijk gebragt van de Horsten naar het Zandberger kerkhof; door de slechte wegen is onderweg het lijk in eene sloot geraakt.

* **Vledder, 3 Dec.** Onze beroepen leeraar, de W.Ew. heer *Lesturgeon*, in de vorige week uit Oosterhesselen tot ons overgekomen, werd heden morgen in deze gemeente bevestigd door onzen vorigen leeraar den WEw. heer *van Duinen*, thans predikant te Mantgum (Friesland), naar aanleiding van Hand. 15 vs. 26; nadat vooraf door den Consulent, den WEw. heer *Ebbinge*, predikant te Wapserveen, dit regt aan hem was afgestaan. Het was voor deze gemeente zeer verrassend en aangenaam, haren vorigen vriend en leeraar voor haar nog eenmaal te mogen zien optreden. Des nademiddags trad de bevestigde voor de gemeente op en drukte het zegel op de liefdeband, die hem in 't morgenuur met zijne nieuwe gemeente had vereenigd, naar aanleiding van Joh. 13 vs. 34 en 35. Sierlijk, treffend en hartroerend waren de woorden der beide leeraren; ze maakten op velen der aanwezigen eenen diepen indruk.

* **Donkerbroek, 3 Dec.** Heden morgen, omstreeks 4½ uur, had alhier een vreesselijk ongeluk plaats. Gisteren avond hadden verscheidene schepen, zoo geladene als ledige, hier aangelegd, om den rustdag over te liggen en dezen te vieren. Toen een dezer schippers des morgens te 5 uur zijne kooi verliet, bemerkte hij, dat zijn schip vol water was geloopen en aan den grond geraakt; hij riep dadelijk zijne vrouw, die daarna zeer ontsteld met haar kindje van ongeveer 1 jaar het schip verliet. De man liep radeloos het schip, dat gedeeltelijk onder water zat, op en neder, en wilde, toen hij eenigzins tot bedaren gekomen was, zijne twee kinderen, het eene en jongetje van 10- en het andere een meisje van 4 jaren, die voor in het schip sliepen, redden; doch het was te laat, het schip was van voren vol water geloopen en de twee kinderen waren verdronken of in het water gestikt. De ontsteltenis van den schipper, diens vrouw en van allen die daarbij tegenwoordig waren, laat zich beter beseffen dan beschrijven. — Naar men wil, zou de oorzaak van het zinken van het schip in het ongeregeld stroomen der sluizen liggen. Het was wenschelijk, dat de sluizen des nachts gesloten bleven, of dat ten minste des nachts het water op dezelfde hoogte werd gehouden. Men zegt, dat de sluiswachters des nachts veelal stroomen, omdat de kans alsdan beter is voor het visschen dan des daags; doch het was te wenschen, dat hierin van hoogerhand op werd toegezien, ten einde zulke ongelukken voor te komen. Te Klein-Groningen, in deze nabijheid, is ook een schip op het zand vastgeraakt in dienzelfden nacht, doch men heeft daarbij geene menschenlevens te betreuren.

* Ten bewijze, dat zich alhier eene buitengewone hoeveelheid eksters of marklovers bevinden, dient, dat in zeer korten tijd in den hof van den landbouwer *A. G. Bosma* het buitengewoon groot getal van 54 dezer vogels zijn geschoten door *G.* en *L. A. Bosma*. Het was wel wenschelijk, dat er op deze zoo schadelijke vogels wat meer jagt werd gemaakt, en men dezelve overal mogt schieten waar zij zich bevonden.

* **Norg, 4 Dec.** Bij de Zaturdag jl. plaats gehad hebbende opening der stembriefjes, uitgebragt bij de stemming voor een lid van den gemeenteraad, in plaats van wijlen *Steven van Veen*, is gebleken, dat *B. Hof* te Norg had 15 stemmen, *H. Barelds* te Langelo 9, *H. Sinninge Bavingh* te Zuidvelde 3, *S. B. Drijber* te Veenhuizen 2, *J. Eefting* te Norg 1, *R. Hof* te Norg 1 en *G. Bezu* te Langelo 1. De herstemming over de beide eerstgenoemden is bepaald op 15 dezer.

* **Coevorden, 3 Dec.** Gister had hier het navolgende ongeluk plaats; twee metselaars op het dak van het houtstek des heeren *D.* bezig zijnde, viel een hunner, door het breken der daklatten, van eene hoogte van p. m. 40 voet naar beneden; gelukkig kwam hij op den grond neder, zonder op een ander voorwerp te vallen; maar toch moet hij zich deerlijk in de borst bezeerd hebben; dit kan voor hem nog ernstiger gevolgen na zich slepen, vermits hij voor korten tijd bloed moet hebben opgegeven.

* Als bewijs van vooruitgang in beschaving en verdraagzaamheid onder de inwoners onzer gemeente, en tevens als bewijs dat Christenen den Israeliet volgaarne in hunne vereenigingen opnemen, en de laatsten niet terugbeven voor echt Christelijk-zedelijken zin, welke ook die der Israëlieten moet zijn — want deugd is deugd — dient; dat voorleden Donderdag met algemeene stemmen de heeren *Hartogh*, med. dr., en *J. Polak*, in het hier gevestigde Departement der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen zijn opgenomen.

* **Meppel, 4 Dec.** In 't laatst der vorige week zijn alhier gewogen en afgeleverd twee vette varkens, gemest te Nijeveen door de landbouwers *J.* en *E. Mulder*, te zamen een gewigt hebbende van 1040 halve ned. ponden, en welke verkocht zijn voor *f* 255-".

— Onze leeraar *H. Uden Masman* bevindt zich thans op reis naar Groningen, ten einde die plaats te bezigtigen en zich met de gemeente bekend te maken. Men wendt hier alle pogingen aan om dien leeraar te bewegen, om voor het beroep naar Groningen te bedanken. Naar men vermeent, heeft men eene aanzienlijke som bijeengebragt, met het doel, om daaruit een fonds te stichten, waaruit jaarlijks den leeraar een voordeel zal kunnen te goed komen, ongeveer gelijk staande met de meerdere inkomsten, te Groningen aan eene predikants-plaats verbonden. Wat van het een en ander worden zal, moet de tijd leeren, doch deze pogingen alleen reeds bewijzen op eene treffende wijze, in welke verhouding gemeente en leeraar hier tot elkander staan. *Pr. Ov. Ct.*

* **Diever, 2 Dec.** Gisteren is door de Chr. Afg. gemeente alhier uit het vroeger gemaakte drietal, tot haren Predikant gekozen de proponent *Hoogedoorn* van Bodegraven (prov. Z.-Holland); hij had 24 stemmen op zich vereenigd; terwijl *G. Kassies*, Predikant te Dwingeloo, 8 en *F. Kok* in de Bommelerwaard 7 stemmen verkreeg; ook waren er 2 in blanco.

* In de j.l. maand is door onzen verdienstelijken onderwijzer, den heer *R. Hoogenkamp*, de zangschool heropend, die weder op den ouden voet even als in de vorige winters met lust en ijver wordt voortgezet en waargenomen. Een 50tal jongelieden neemt hieraan deel; en de vele en moeijelijke stukken, welke er gezongen worden, voeren ze met veel netheid en juistheid uit. Ook is door bovengenoemden onderwijzer weder de leesschool geopend, waarin jongelieden onderrigt genieten in het bijbellezen, en het gelezene hun wordt verklaard en opgehelderd. Voorwaar nuttige inrigtingen om verlichting en beschaving te bevorderen. Eere worde daarvoor toegebragt aan den onderwijzer, te meer, daar hij zulks gratis doet.

* **Makkinga, 4 Dec.** Voor eenige dagen had hier een zonderling voorval plaats. Des avonds ongeveer half zes ven hoorde men een gekerm en geroep, volmaakt overeenkomende met dat van een mensch, die in hoogen nood zit, ja, die vermoord wordt; en zoo luid, dat het zelfs binnenhuis werd gehoord. Dadelijk zijn eenigen gereed hiernaar onderzoek te doen. Een klein twintigtal gaat naar de plaats, vanwaar het geluid werd vernomen, maar men ontdekt hoegenaamd niets. Na lang vruchteloos gezocht te hebben, gaat men dorpwaarts. Nu wordt het nog weer gehoord; maar men had geen lust er weer op af te gaan. Des anderen daags hebben nog eenigen onderzoek gedaan, maar niets kunnen ontdekken. Men verliest zich in gissingen omtrent dit geval.

* **Smilde, 5 Dec.** Gisteren avond gaf ons muzijkgezelschap op de bovenzaal van den logementhouder *Wind* zijn eerste winter-concert. Eene teleurstelling was het, dat drie van de oude werkende leden, om verschillende redenen niet konden tegenwoordig zijn, waardoor het gezelschap verhinderd werd de stukken geheel volgens programma uit te voeren. De nieuwe werkende leden hebben verscheidene stukken, hun leertijd in aanmerking genomen, zeer goed uitgevoerd. Ook werd er nog door een paar leden een duo op de fluit en door allen een vierstemmig zangstuk uitgevoerd; welk een en ander de goedkeuring van 't publiek zeer mogt wegdragen.

* **Peize, 4 Dec.** Dat het geloof aan heksen en spoken hier bij sommige ligtgeloovige menschen nog niet geweken is, kan het volgende bewijzen; hier woont een zeker landbouwer, die meent dat hij somtijds heksen in huis heeft, die vooral zijne melkerij benadeelen, en dan eens aan de koeijen, dan weder aan de vaten, melkkiénen of potten hunne duivelskunsten uitoefenen; men besloot nu, om de heks te vangen door middel van een groote bunsingval; deze werd in schemeravond gesteld en was 's avonds laat gevallen; men luisterde eens, en, o wonder, de heks bevond zich er zonder twijfel in. Men joeg dezelve nu uit den val in eene zak, en dorschte toen met vlegels en stokken de heks dood, terwijl er inmiddels iemand heenging om naar een buurman te zien, op welken kwade vermoedens rustten, maar hij bevond bij dezen tot zijne verbazing alle huisgenooten vlug en ongedeerd; nu bezag men de gedoode heks, en de boer bevond tot zijne smart, dat hij zijne eigene kat dood gedorscht had. Den volgenden avond hervatte men de jagt op de heks op dezelfde manier, en men ving voor de tweede keer de heks; men joeg dezelve weder in een zak; men twijfelde nu niet of dit was nu de waarachtige heks, daar het een bijzonder groot dier scheen te zijn. Nadat ook dit dier den dood in de zak had gevonden, ging men andermaal tot den verdachten persoon, en men bevond dat hij eene ligte kwetsuur aan de hand had; nu was dan zonder twijfel de heks gevonden, maar bij de opening van den zak bevond men, dat de overleden heks was des buurmans kat.

* **Roden, 3 Dec.** Dat hier en in omliggende gehuchten veel wild gestroopt wordt, kan men daaruit afleiden, dat aan een poelier alhier laatstleden donderdag honderd en zeventig patrijzen zijn bezorgd, waarvan slechts twee door wettige jagers waren geschoten; men ziet hier lieden met zakken vol wild naar den poelier trekken, vooral van den kant van Zevenhuizen.

* **Vries, 3 Dec.** De Raad der gemeente alhier heeft besloten, om, onder hoogere goedkeuring, jaarlijks op den eersten woensdag in Junij eene veemarkt te houden.

INGEZONDEN STUKKEN.

Mijnheer de Redacteur!

Daar het berigt omtrent de benaderde koe te Hoogersmilde, den 2 dezer in no. 96 van uw geacht blad voorkomende, zoo als het daar is vermeld, niet alleen geheel bezijden de waarheid is, maar ook daadzaken bevat, die, indien dezelve in waarheid bestonden, de hoogste afkeuring zouden verdienen niet alleen, maar ook strafbaar zouden zijn, en daar de ambtenaren benaderaars wel de verbligende overtuiging met zich omdragen, dat een iegelijk, die de waarheid wil hulde doen, zal moeten bekennen, dat bij elke benadering, die door hen is verrigt, ook duidelijke bewijzen voorhanden waren, dat 's Rijks regten werkelijk waren verkort, achten zij het toch niet ondienstig, de benadering kort, en met ware woorden te omschrijven; de zaak is deze:

Toen zij zich ten huize van den aangever bevonden, hadden zij nog niet de minste kennis, dat hem door een jood *f* 80, — voor eene koe was geboden, en gewoon zijnde, om uit eigene oogen te zien, vroegen zij aanwijs van de bedoelde koe, bij de beoordeeling waarvan hun de aangegevene waarde ad *f* 60 — meer dan een vierde te laag voorkwam, en na zulks nogmaals te hebben onderzocht, en zoó werd derzelver gewigt als hoedanigheid in aanmerking nemende, waarbij zij hetzelfde resultaat bekwamen, verklaarden zij zich voor de benadering, en bood nu de aangever *f* 10 —, ten einde de koe te behouden; daar zij er evenwel eene hoogere waarde aan toekenden, liet hij dezelve volgen; later konden zij wezenlijk *f* 80, — voor de koe koopen.

Was nu de ongenoemde inzender, doch dien zij gelooven met den vinger te kunnen aanwijzen, en van wiens waarheidsliefde zij grootere verwachting hadden, in persoon bij de slagting geweest, hij had zich dan kunnen overtuigen, dat het vleesch op verre na niet mager was: (hoewel het binnenvet tegenviel), en derzelver gewigt was 422 halve Ned. ponden, waarlijk niet duur voor *f* 64,20; welk een en

DE VERTELLER ENZ.

Manuela, het bloemenmeisje.

Een Spaansch verhaal.

Ten gevolge der gedurige onlusten in Spanje, vestigden zich in de laatste tijden vele Spanjaarden in het zuiden van Frankrijk en vooral te Bordeaux, waar hun getal, ten tijde der worstelingen tusschen de Carlisten en Christinos, twintig duizend bedroeg. Over het algemeen konden zij het zeer goed met de Franschen schikken.

In 1834 kwam de Condessa de Villa Fuentes te Bordeaux. Men wist dat zij van Madrid kwam, doch niemand scheen met hare geschiedenis of met de reden van hare ballingschap bekend te zijn. Zij was slechts vergezeld van een knaapje, dat zij met de teederste zorg behandelde, waaruit men, ondanks haar jeugdigen leeftijd en onvergelijkelijke schoonheid, opmaakte dat zij weduwe was. Zij scheen rijk, en bewoonde een fraai, van alle gemakken voorzien huis, zoodat de aanzienlijkste kringen te Bordeaux steeds voor haar toegankelijk waren. Dan, ofschoon zij het gezelschap van anderen niet schuwde, leefde zij toch eenigzins afgezonderd, en de slechtst gezinde kon geen vlek op haar naam vinden, hoewel zij alleen en eene weerlooze vrouw was, en meer dan één minnaar om haar heen fladderde en naar hare gunst trachtte.

Aldus stonden de zaken gedurende de eerste drie jaren van haar verblijf te Bordeaux. Na dien tijd kleedde de gravin zich, zonder dat iemand wist waarom, in diepen rouw. Een maand of twee later merkte men op, dat zij met meer onderscheiding dan gewoonlijk zekeren monsieur Longpré behandelde, een aanzienlijk inwoner van Bordeaux, die haar, ondanks hare terughoudendheid en zelfs koele onverschilligheid, drie jaren met onvermoeiden ijver had vervolgd. De verandering in haar gedrag tegenover hem was duidelijk genoeg, om daaruit op te maken, dat hij ter gelegener tijd de gelukkige zou zijn. Doch hij zelf scheen niet zoo geheel zeker van zijne zaak, en maakte zich daarom de eerste de beste gelegenheid ten nutte, om hare gevoelens te vernemen.

"Inesilla," zeide hij op half verwijtenden toon, "waarom die onzekerheid, die mij zoo zeer pijnigt, te verlengen? Tenzij ik mij vergis, zijt gij mij meer genegen dan alle anderen. Ja, gij bemint mij! Ik beken, dat ik dit gelukkig denkbeeld koester: wat doet u dan weifelen — daar gij nu weduwe en dus vrij zijt? Is dit zoo niet? Zoo gij zwijgt uit liefde tot uw kind, weet dan, dat ik het lief heb, en het om uwentwille steeds lief zal hebben."

Bij deze woorden stond de Condessa op, ging naar de plaats waar haar guitar lag, en ontlokkelde er eenige losse toonen aan. Daarna wendde zij zich tot het knaapje, dat in hare nabijheid speelde, en zeide:

"Juanito! Juanito! ga uw bromtol ergens anders opzetten — het geraas maakt mij hoofdpijn."

Het kind kuste haar en liep toen vrolijk weg.

Nu volgde een stilzwijgen van eenige oogenblikken, hetgeen de Condessa afbrak door te zeggen:

"Laat ons over iets anders spreken, monsieur Longpré. De guitar herinnerde mij aan Spanje, aan Madrid en aan *Manuela*, een arm meisje aldaar. Hare geschiedenis is belangwekkend, en ik zal u die verhalen — namelijk, als gij verlangt haar te hooren."

Ofschoon de minnaar geenszins in zijn schik was met deze ontwijking van het onderwerp, dat hem zoo na aan het hart lag, zoo was toch in den toon, waarop de gravin zulks zeide, zooveel zachte ernst opgesloten, dat hij dadelijk zijn verlangen te kennen gaf, om het verhaal te hooren.

"Vijf jaren geleden," begon de gravin, "woonde te Madrid een koopman, Morales genaamd, die zulk een groot vermogen bezat, dat zijne eenige dochter voor eene der beste partijen in de stad gehouden werd. Dolores — dit was haar naam — bezat bij deze geldelijke voordeelen een gelaat en houding, die de jongelieden van Madrid voor overschoon verklaarden. Een hunner — uit de keur van den Spaanschen adel — zag haar en werd op haar verliefd.

"Ik zal u, mijn vriend, de concerten en serenades niet opsommen, waardoor don Miguel, zoon en erfgenaam van den Duque de Palanque, een der oudste en aanzienlijkste huizen van Oud-Castilië en een Grande van den eersten rang, weder liefde in het hart van Dolores zocht op te wekken. Jong, edel, welgemaakt en rijk, maakte hij weldra den gewenschten indruk, en werd als de aangenomen minnaar in het huis van Morales ontvangen, nadat hij eerst van Zijne Majesteit Fernando VII de toestemming tot het huwelijk verkregen had. Want gij weet welligt niet, dat geen Grande van Oud-Castilië een huwelijk met eene onadelijke dame mag aangaan zonder formeele toestemming des Konings, die dan ook don Scipio Morales brieven van adeldom gaf, en de senora dona Dolores den titel van Condessa verleende.

ander nog door de ambtenaren kan worden bewezen. Terwijl zij den inzender verzoeken, zich voortaan meer bij de waarheid te houden, zal geen schrijven op dit stuk worden beantwoord.

Mijnheer de Redacteur, door bovenstaande regels in uw veel gelezen blad op te nemen, zal UWEde. zeer verpligten.

UWelEdele Dw. dienaar,
SMILDE, 4 December 1854. H. SCHOLTENS.

Ofschoon geene afdeeling daarstellende, vergaderen weder, even als ten vorigen jare, te Coevorden de leden van het afschaffingsgenootschap in de herhalingschool: de vergaderingen hebben gedurende den winter elke maand plaats. Een drietal leden houdt dan redevoeringen of draagt verzen voor; de vergaderingen zijn voor elk toegankelijk en worden dikwijls door lieden uit den arbeidenden stand bezocht; bereids mogen de leden zich verheugen eenige ongelukkigen aan hunne familien te hebben teruggegeven en teruggebragt van den afgrond des verderfs. Van deze feiten zijn alle inwoners overtuigd; zij zijn overtuigd, dat, wanneer de sterke drank geweerd wordt bij den arbeider en den arme, de armkassen minder zullen hebben te dragen, en er minder diefstallen en baldadigheden zullen worden gepleegd, en toch mag het aan de ijverige leden niet gelukken, meer vermogenden, meer invloedrijke personen tot hunne vereeniging binnen deze gemeente te zien toetreden, welke moeite zij er ook toe aanwenden, overtuigd als de leden zijn, dat de minvermogende den vermogende gaarne zal volgen, wanneer de vermogende voorgaat. Wij vragen; waarom maakt de vermogende geen gebruik van zijn invloed als geneesmiddel voor den zedelijk gezonken natuurgenoot, tot meerdere zekerheid van zijne eigene bezittingen. Wij ondervonden het, verkeerde schaamte houdt eenigen terug, anderen het morgen-slokje; de eersten houden het beneden zich in den kring van hunne minderen in geld of minderen in wetenschap te verschijnen, en de tweeden doen het niet, omdat zij gewoon zijn voor den eten een slokje te drinken. Den eersten vragen wij: zijt gij er zoo zeker van, dat gij uw vermogen zult behouden? een klein ongeluk kan het u ontnemen, en is de mindere man niet uw broeder? Wij zouden hier meer kunnen bijvoegen, wij schrijven echter geen zedepreeken. Ook behoeft gij u in gezelschap, wanneer men u een glas jenever presenteert, niet te schamen door te zeggen, dat gij afschaffer zijt, het minst bij fatsoenlijke lieden, want de mannen die aan het hoofd der vereeniging staan, zijn met roem bekend. Daarom mijne Heeren! wij verzoeken het u dringend, helpt ons in het voorgestelde doel, en wij zullen er u dankbaar voor zijn, en mogelijk ook eenigen van den rand des verderfs geredde huisgezinnen. Deze regelen, mijnheer de Redacteur, verzoeken wij U wel te willen opnemen.

COEVORDEN. *Een lid van het afschaffingsgenootschap.*

ADVERTENTIEN.

ASSEN den 1 December 1854.

Heden overleed zeer onverwachts onze hartelijk geliefde DOCHTER SUSANNA CHRISTINA, in den ouderdom van 36 jaren.

H. J. OOSTING.
M. OOSTING — HOFSTEDE.

Eenigste kennisgeving.

TE HUUR,
eene **WONING** met **STALLING**, staande op den hoek van den Beilerweg en den Zuider-cingel te Assen, thans bewoond door J. PAAS. Te bevragen bij Mr. J. A. WILLINGE GRATAMA.

B. HEINEN, te *MEPPEL*, vraagt ten spoedigste een' ranghebbenden ***ONDERMEESTER.***

Vereischten zijn: lid der H. G., en bekwaamheid voor de kerkdienst.

Adres franco of in persoon.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der gemeente Assen doen te weten, dat het vergelijkend examen, ter vervulling der *VACANTE* **ONDERWIJZERS-PLAATS** te *LOON* onder deze Gemeente, zal plaats hebben te Assen, in het Gemeente-huis, op *VRIJDAG* den 22 December eerstkomende en dat de stukken, door de SOLLICITANTEN aan den Heer BURGEMEESTER van Assen zullen moeten worden ingezonden den 9 dezer maand, immers zoo spoedig mogelijk.

Getuigenissen van goed gedrag en geschiktheid der adspiranten in hunne *tegenwoordige* betrekking zijn onmisbaar, om te worden toegelaten tot het examen.

ASSEN den 4 December 1854.

De Burgemeester,
G. P. SERVATIUS, L.B.
De Secretaris,
KIJMMELL.

Ten overstaan van den Deurwaarder J. SCHUTSTAL te Odoorn, zullen op ***VRIJDAG DEN 8 DECEMBER*** eerstkomende, des morgens te tien uren te Exloo, Gemeente Odoorn, aldaar

PUBLIEK WORDEN VERKOCHT:

400 op stam staande EIKEN BOOMEN, ten verzoeke van en toebehoorende aan den heer H. HUIZINGH en L. OOSTING Cs., te Exloo; zeer geschikt voor den Scheepsbouw en andere Timmerwerken.

Op Zaturdag den 9 Decemb. 1854, des voormiddags te 10 uren te beginnen,

PUBLIEKE VERKOOP:

Van pl. m. **300 stuks zware** en **lange EIKEN BOOMEN** en eenige **zware WILGEN**, staande te Paterwolde bij het Vaarwater, en toebehoorende aan de Wed. R. C. HOENDERKEN en Cons. te Paterwolde.

Notaris Mr. C. E. KNIPHORST.

Op Dingsdag den 12 Decemb. 1854, voordemiddags 11 uren,

ten huize van W. KREMERS te Exloo, gemeente Odoorn,

PUBLIEKE VERKOOP:

Van verscheidene perceelen **BROEK- en VELD-GRONDEN**, in de Markte van Exloo, en tot die Markte ongescheiden behoorende.

Notaris Mr. C. E. KNIPHORST.

Op Vrijdag den 29 December 1854, 's morgens te 11 uur,

in het oude Markthuis bij SMIT te Nieuw-Buinen,

PUBLIEKE VERKOOP:

Van twee **VEENPLAATSEN**, in de Markte van Exloo.

No. 11 der DWARS-PLAATSEN, Zuidkant, groot 15,87.80 en **No. 11** Noordkant, groot 13.59.90.

Notaris Mr. C. E. KNIPHORST.

De Weduwe en Kinderen van REMMELT TOMAS BOERHOF te Hoogersmilde zijn voornemens

PUBLIEK TE KOOP AAN TE BIEDEN:

Een voor weinigen tijd nieuw gebouwd

BOERENHUIS met ruime **SCHUUR, HOF-GROND, HEEMSTEDE, HOOI-, BOUW-, en WEIDEKAMPEN**, staande en gelegen te Hoogersmilde, aan de Hoofdvaart, Z. O. Z., nabij het Midden- of Oranje-Kanaal, groot min of meer ZES BUNDERS; benevens **een HUIS en achtergelegen GROND**, aan de Hoofdvaart, Noord-West-Zijde, te Hoogersmilde, groot ruim ACHT BUNDERS, meest **VELDGROND**, genaamd de *SCHAAPSTREEK.*

De eerste Veiling zal plaats hebben bij de Wed. FLEDDERUS te Hoogersmilde, op *VRIJDAG* den 15 December 1854 des voormiddags te 10 uur.

H. H. VAN LIER.

DIAKENEN der Hervormden te *SLEEN* zijn voornemens om op *DINGSDAG* den 12 December 1854, des voormiddags ten 10 ure, ten Gemeente-huize te Sleen, bij *INSCHRIJVING* en *OPBOD*

PUBLIEK AAN TE BESTEDEN:

Het bouwen van een ARMEN-WERKHUIS, in de gemeente Sleen, met **bijlevering van MATERIALEN.**

BESTEK en *TEEKENING* zullen van af den 6 dezer, tot den dag van AANBESTEDING ten Gemeentehuize te Sleen ter lezing en inzage voorliggen.

BURGERLIJKE STAND.

HOOGEVEEN, 26 Nov.—3 Dec. *Ondert.* W. A. Kok, wedn. van R. J. Westerhof, met A. Faken. — *Geh.* B. Snippe met G. Kats. — *Bev.* M. H. Koopmans, geb. Brinks Paalman, van d.; IJ Deuten, geb. ter Stege, van d.; A. Reinbott, geb. Davenschot, van d.; A. Bennink, geb. Zomer, van z.; W. Nijstad, geb. Eshuis, van d.; R. Mastebroek, geb. Nijkamp, van z.; H. Meinen, geb. Bremer, van z.; J. Vos, geb. Kats, van d. — *Overl.* P. Fidom, echtgen. van H. H. Kleiman, 48½ j.; R. A. Lijster, wedn. van A. P. Snijder, ruim 76 j.

COEVORDEN, 26 Nov.—3 Dec. *Bev.* B. Cremer, geb. Tangenberg, van d.

MEPPEL, 24 Nov.—1 Dec. *Geh.* J. F. Roelink met H. ter Heide. — *Bev.* H. Smelt, geb. van Urk, van d.; M. Visscher, geb. Worst, van d. — *Overl.* M. Cohen, 1 j. en 7 md., ml.; K. P. Metselaar, 81 j., weduwe van G. Gelmers; A. Schaap, 6 md.; H. Wontman, 82 j., weduwnaar van F. van der Wolde; M. Jansen, 1 j. en 4 md. vr.

MARKTBERIGTEN.

GRONINGEN, 5 Dec.

Tarwe, Jarige	70	N.pd.	ƒ 00.00
„ N. Oml.	70	„	„ 12.10
dito.	72	„	„ 12.70
„ „ Old.	70	„	„ 12.00
„ „ „	72	„	„ 12.60
Rogge, N. Inl.	66	„	„ 9.20
„ „ „	68	„	„ 9.60
„ „ „	70	„	„ 10.00
Haver, N. dikke	40	„	„ 3.70
„ „	42	„	„ 3.90
„ Voer	36	„	„ 3.40
„ „	40	„	„ 3.80
„ Zwarte	36	„	„ 3.30
„ „	40	„	„ 3.70
Garst, N. wint.	54	„	„ 5.50
„ „ „	56	„	„ 5.80
„ „ zomer	56	„	„ 0.00
„ „ knob.	60	„	„ 0.00

Boekweit, zand	65	N.pd. ƒ	7.00
„ „	67	„ „	7.40
„ veen	64	„ „	6 60
„ „	66	„ „	7.00
Paardebooneu.. ƒ	7.75	à	8.00
Groene Erwten. „	10.00	à	12.00
Graauwe „ „	10.00	à	11.50
Koolzaad . . . ƒ	14.00	à	15.00
Gort, grove . „	11.50	à	00.00
Gort, parel , „	14.50	à	16.00
Olie, raap per vat	50.00	à	00.00
Raapkoeken		à	00.00
Lijnkoeken	00.00	à	00.00
Boter ¼ ton. . . .	00.00	à	00.00
Boter ⅛ „		à	00.00

Bij meerder aanvoer van Granen was heden de handel in meest alle artikelen flaauw. — Tarwe 30, Rogge 50, Boekweit 30 en Garst 50 cent lager verkocht. — Haver deelde insgelijks in eene verlaging van 20 a 25 cent. — Boonen minder begeerd. — Gort zonder handel. — Zaden minder.

ZWOLLE, 1 Dec. Tarwe ƒ 14,00 a ƒ 15,00. - Rogge ƒ 9,70 a ƒ 10,10. — Boekweit ƒ 7,50 a ƒ 8,00. — Aardappelen ƒ 1,90 a ƒ 2,70. — Boter per ⅛ ton ƒ 21,00 a ƒ 21,50; per ℔ ƒ 0,80 a ƒ 0,95.

STEENWIJK, 4 Dec. Rogge ƒ 8,75 a ƒ 9,80. — Boekweit ƒ 7,75 a ƒ 9,50. — Boter per ⅛ ton ƒ 20.50 a ƒ 00,00.

OLDEMARKT, 2 Dec. Boter per ⅛ vat ƒ 22,00 a ƒ 00,00.

AMSTERDAM, 4 Dec. TARWE op vorige prijzen gehouden, doch zonder handel. — ROGGE. Inl. lager afgegeven; buitenl. slap en zonder handel; 117 ℔ nieuwe Inlandsche ƒ 305. — GARST lager afgegeven, 113 ℔ nieuwe Deensche ƒ 245, 113 ℔ jarige dito ƒ 240. — HAVER en BOEKWEIT zonder handel. — ERWTEN. Witte bij partij lager afgegeven. Voor Graauwe werden lager prijzen geboden, doch niet aangenomen. — KOOLZAAD bij voorgaanden marktdag £ ½ lager; Cromhorn £ 85; op 9 v. Olie in April £ 85½; Sept. en Oct. £ 72½. — LIJNZAAD traag; 113 ℔ Koningsberger ƒ 435. — RAAPOLIE traag in een doen; op 6w. ƒ 54¼; Vlieg. 53¼, 53; 1o. Mei ƒ 50¼, 50. — LIJNOLIE slap; op 6w. ƒ 45¼; Vl. ƒ 44, 43, Voorjaar ƒ 43½, 43. — HENNEPOLIE op 6w. ƒ 48½; Vliegend ƒ 47. — RAAPKOEKEN per 1040 stuks ƒ 85 a 90. — LIJNKOEKEN per 104 stuks ƒ 13 a 16½. — MOUTWIJN ƒ 30 per vat cont. met veel handel. — JENEVER 100 % Amst. proef ƒ 36½ a 37 per vat cont.

GRAANPRIJZEN en BROODZETTINGEN.

De gemiddelde prijzen der Rogge en Boekweit op de nagemelde weekmarkten, gedurende de laatste helft der maand Nov., hebben bedragen per mudde: *Assen*, Rogge ƒ 9,42⁵. Boekweit ƒ 7,12⁵. *Coevorden*, Rogge ƒ 9.37⁵. Boekweit ƒ 7.37⁵. *Hoogeveen*, Rogge ƒ 9,45. Boekweit ƒ 7.40. *Meppel*, Rogge ƒ 9,77⁵. Boekweit ƒ 7,63. De zetting van de 6 Ned. ℔ roggebrood is laatstelijk bepaald: *Hoogeveen* 69 cent.

ASSEN, 5 Dec. 1854.

PRIJSCOURANT DER EFFECTEN.

AMSTERDAM, 4 Dec. 1854.

			GEBLEVEN.
Nederl. W. S.	2½	pct.	59⅛
„ „	3	„	70⅛
„ „	4	„	88⅛
Amort. Synd.	3½	„	
Handelm.	4½	„	
O.I. Leening	4	„	88¾
Aand. Holl. Spoorw			
Aand. Rijn Sp.	4½	„	99⅛
Haarl. Meer	5	„	
Rusl. Ob. Hope	5	„	100
Dito 1828/29	5	„	99⅞
Cert. 1831/33	5	„	83⅛
Dito 1840	4	„	74⅞
Dito Stieglitz	4	„	73⅞
Ins. in Assign.	6	„	
Cert. van dito	6	„	56½

			GEBLEVEN.
Polen. Oblig.	4	pct.	65½
Spanje. Oblig.	1	„	18³⁄₁₆
Obligatien	3	„	37⅝
Binnenl.	3	„	33⅛
Amortisable			
Bewijs. Coup.			5⅛
Oostenrijk,			
Oblig. Goll	5	„	
„ „	4	„	
„ Metal.	5	„	63⅛
„ „ N.	5	„	74⅛
„ „	2½	„	32⅛
Belgie, Cert.	2½	„	47¾
Rothschild	2½	„	[illegible]
Portug., Oblig.	3	„	[illegible]⅝
„	4		
Amerika, Bank-Act.			

„Even als andere Espanolas en als allen van hare sekse, wilde Dolores liefde bezitten, waar zij die gaf, en om haar genoegen te geven, zwoer don Miguel duizende malen, dat de dochter van don Scipio Morales de eenige vrouw was, die ooit zijn hart gewond had, en dat zij zijne laatste beminde zou zijn, gelijk zij zijne eerste geweest was.

Vervolg hierna.

ALLERLEI

Een predikant, die zijne gemeente tot rijke bijdragen voor eene collecte wilde opwekken, zeide na eene beredeneerde preek over de christelijke liefdadigheid: „De teekenen van sympathie, die ik in uwe oogen lees, doen mij vreezen, dat velen uwer te veel zullen geven. Daarom vermaan ik ulieden, eerst regtvaardig te zijn, voor gij aan uwe edelmoedigheid gevolg geeft; ik wensch, dat niemand iets op de schaal werpt, die zijne schulden niet betalen kan." De collecte bragt zeer veel op.

—

„Moeder stuurt mij," zei een klein meisje tot eene buurvrouw, „en laat u vragen van avond thee te komen drinken." „Zei zij ook hoe laat, kindlief?" Neen, mevrouw, zij zeide slechts, dat ze u maar zou vragen, om er van af te zijn — meer niet."

—

Een boerinnetje verkocht aan een heer eene schoone vette gans, en verzekerde hem dat zij jong was. Toen zij echter gebraden was, bevond men, dat het vleesch zoo taai was, dat men het niet kon eten. Den volgenden dag zei de heer tot het meisje: „De gans, die gij mij voor jong verkocht hebt, was zeer oud." „Wel zeker niet," antwoordde het meisje, „ben ik niet jong?" „Dat wel." „Welnu, ik ben negentien jaar, en moeder heeft dikwijls gezegd, dat de gans zes weken jonger was dan ik."

—

Een vreemdeling zag op een bal Lady Nord, en vroeg aan zijn buurman, Lord Nord, dien hij niet kende, wie die gindsche dame was? „Dat is Lady Nord," antwoordde haar man. „Ik vind ze heel leelijk," hernam de ander. „Ja," zei Nord, „men houdt ons voor het leelijkste paar van het geheele land."

—

Waarom de Romeinen vroeg naar bed gingen.

Zij gingen in die tijden vroeg naar bed, eenvoudig omdat hunne goede moeder, de aarde, geene kaarsen kon geven. Die goede oude dame, (of goede jonge dame, want de geologen weten niet of zij in het tijdperk is, dat met grijze haren overeenkomt, of met de kindschheid, of wel met een zekeren leeftijd.) die goede oude dame ware zeker geschrikt als zij een harer volken om kaarsen had hooren vragen. „Kaarsen!" zou zij gezegd hebben, „wie heeft ooit zoo iets gehoord? en dat nog wel, terwijl zooveel daglicht, dat ik gratis gegeven heb, onnut verloren gaat? Wat zullen die deugnieten dan weêr willen hebben?" De Romeinen dus, die het niet zeer aardig vonden in het donker rondom eene tafel te zitten, gingen naar bed als het donker begon te worden. Iedereen deed zulks. Zelfs de oude Numa Pompilius was verpligt in duister naar zijn bed te tasten. Tarquinius mag zeer trotsch geweest zijn, maar ik twijfel er aan of hij ooit een eindje kaars gezien heeft. En ofschoon men misschien zal denken, dat complotten en zamenzweringen in zulk een stad van duisternis moesten bloeijen, zoo moet men toch in aanmerking nemen, dat de zamenzweerders even min kaarsen hadden als eerlijke lieden; beide partijen waren in het duister.

—

Toen de cholera onlangs te Kopenhagen heerschte, stonden er in eene restauratie 6 meloenen op tafel, die er allerheerlijkst uitzagen. Niemand durfde er iets van te gebruiken. Dat had de kastelein dan ook wel begrepen, en daarom had hij die meloenen slechts gehuurd.

REKENVOORSTELLEN.

XXXI. Als drie maal drie doet twee maal twee,
Gaat vier maal vier voor negen meê;
Ei, rekenaar! zeg wel bedacht,
Hoeveel, naar rato, acht maal acht?

—

XXXII. Hoe is het mogelijk dat iemand die 11 jaren oud is, slechts éénmaal zijn' verjaardag heeft beleefd?

—

XXXIII. Hoe menigmaal kan men de letters van het woord *Mentschikof* omzetten?

GEDRUKT BIJ GRATAMA TE ASSEN.

REDE, *gehouden door den heer Mr.* **P. VAN DER VEEN**, *in de zitting van de Tweede Kamer van* 20 *November* 1854; *bij gelegenheid van de algemeene beraadslaging over de begrootingswetten voor* 1855.

Sedert de laatste herziening der Grondwet ontstond bij mij de hoop, dat de huishouding van Staat zou worden ingerigt naar de beginselen van *zuinigheid*, *spaarzaamheid* en *billijkheid*.

Ik vleide mij, dat in de naar die beginselen vernieuwde huishouding eenvoudigheid van inrigting, evenredigheid tusschen uitgaven en middelen, vrije en onbelaste arbeid en handel en gepaste verhouding tusschen belasting en vermogen zouden moeten leiden tot finantiële onafhankelijkheid en schulddelging.

De regering had deze beginselen aangenomen en ving aan op dien grondslag eene vernieuwing te beproeven.

Ofschoon niet elke poging mogt gelukken en welligt meer zou kunnen verrigt zijn, *de wil, de ernstige wil om dat doel te bereiken, was er*; en in weinige jaren zijn wij hetzelve zeer veel nader gebragt.

Wat is tot stand gekomen?

Vermindering van weelde; spaarzamer beheer der middelen; evenredigheid in de begrooting en deze tot regel, die niet verlaten kan worden. En als gevolg daarvan, aanmerkelijke amortisatie van schuld; aanmerkelijke vermindering van last; meer vrijheid in scheepvaart en handel; aanzienlijke werken tot algemeen nut.

Niet weinig, na zulk eene korte inspanning!

Dit aanhoudend streven naar het genoemde doel bleek uit de jaarlijksche begrootingen. Het eindcijfer der gewone uitgaven daalde, dat der middelen steeg. De cijfers der onderdeelen van de begrootingen kwamen meer in verhouding tot de aangenomene beginselen. Er werd zelfs geklaagd over te ver gedrevene bezuiniging.

Maar nu vielen er onvoorziene gebeurtenissen voor. De mannen, door wier ernstigen wil en krachtige uitvoering wij tot zoo ver waren gebragt, verlieten het bestuur. Anderen traden op.

Bouwden zij ook op dien grondslag voort? Hielden deze hetzelfde doel voor oogen?

Ten einde geen overhaast oordeel te vellen, heb ik deze tweede begrooting afgewacht, om die vragen voor te stellen.

De begrooting, die vroeger het bewijs gaf van de beginselen die gevolgd werden, kan die vraag ook nu beantwoorden.

Ik noemde als eerste beginsel *zuinigheid*; in hoeverre voldoet daaraan dit ontwerp?

Ik zal u niet vermoeijen met de cijfers der vergelijking van de vorige begrootingen met die van 1854 en 1855, noch van deze onderling. Een onzer geachte medeleden, daartoe veel meer bevoegd, heeft er eenige ter onzer overweging bekend gemaakt, en in de voorloopige verslagen dezer begrooting zijn er vele opgeteekend.

Zeker is het, dat het eindcijfer der begrooting van uitgaven over 1854 vele tonnen gouds hooger is, dan dat van het vorige jaar, en dat het eindcijfer van deze begrooting wederom aanmerkelijk hooger zal worden, dan dat van 1854.

Dit laatste is niet te betwijfelen wanneer men in overweging neemt, dat er *behalve de verhooging waarop bij verschillende hoofdstukken der begrooting zelve is gewezen*, verhooging zal moeten plaats hebben voor:
regeling der academie te Delft, zoo die geschiedt;
subsidie Rhijnspoorweg;
subsidie Meppelerdiep;
subsidie Asser-Groninger-kanaal;
subsidie Noordbrabantsch kanaal;
subsidie stoomgemaal op den IJssel;
het loodswezen bij deszelfs wettelijke regeling;
het bij oorlog en Justitie, in verwachting op de daling van prijzen, hoogstwaarschijnlijk te min geraamde.

Voor 't bijeenhouden der militie gedurende 12 maanden en het kamperen der troepen schijnt geene verhooging noodig te zullen zijn, omdat de minister van oorlog hiervan voorloopig heeft afgezien.

Het eindcijfer der begrooting van 1855 zal nog aanmerkelijk hooger worden, wanneer men in dat jaar evenveel amortiseert als in het vorige.

En ik kan nu maar alleen spreken over de vergelijking van *'t eindcijfer der begrootingen* en niet van *dat der werkelijke uitgaven*. Welligt wordt dan het verschil nog meer in 't voordeel van het eindcijfer der uitgaven van 1853 en vorige jaren.

Ik wil geenszins beweren, dat vele van die uitgaven, waarvoor allerwaarschijnlijkst nog verhooging moet plaats hebben, en waaronder reeds door de wetgevende magt zijn toegestaan, van de begrooting voor 1855 kunnen of moeten worden weggelaten. Ik heb alleen er op willen wijzen, dat het eindcijfer der begrooting van uitgaven van 1854 en 1855 *toenemend* aanmerkelijk hooger stijgt, en dat die toeneming is buiten verhouding tot vorige jaren, werd in de nota's van den heer *van Bosse* reeds aangetoond.

Ik wil niet ontkennen, dat de toestand van Europa en andere omstandigheden in de laatste jaren volstrekt van geen invloed op de begrooting zijn geweest. Maar toch, hetgeen tot nu toe is voorgevallen, bleef verre van ons, en hetgeen meer nabij zou kunnen gebeuren is nog in 't verschiet. De regering zelve heeft daaraan nu dan ook niet meer zooveel gehecht; immers het afzien van 't bijeenhouden der militie gedurende het gansche jaar, schijnt dit onder anderen bovenal te bewijzen. De invloed van die omstandigheden op deze begrooting kan dus niet zeer groot zijn geweest.

Men heeft gezegd en het schijnt billijk te zijn, dat niet enkel op de cijfers behoorde gewezen te worden, maar dat de noodzakelijkheid der uitgaven, waardoor de verhooging van het eindcijfer wordt veroorzaakt, behoort in overweging te worden genomen, en dat men geen vast cijfer voor de begrooting kan aannemen.

Ik wil toestemmen, dat, ofschoon de voorzigtigheid vordert de middelen, gelijk even evenredig aan den staat der belastingschuldigen in gewonen tijd, niet uit te putten, overwegend algemeen belang bij eenigen tak van beheer verhooging van uitgaaf noodzakelijk kan maken, maar dan wordt het nalaten, het uitstellen daarvan ook strijdig met welbegrepen zuinigheid en moet men zich dan ook door geen eindcijfer der begrooting gebonden achten.

Om na te gaan, of het beginsel, zooeven door mij genoemd, de grondslag is geweest dezer begrooting, zal ik moeten wijzen op de verhoogde uitgaven, maar daarbij dan ook de reden opgeven, waarom ik ze onnoodig acht, althans op deze begrooting.

In tegenspraak, zoo het mij voorkomt, met hetgeen door den minister van financiën in zijne redevoering van den 23sten September j.l. is gezegd: „dat de tractementen niet zijn verhoogd," heb ik ook in de begrootingen der verschillende departementen, met eene enkele uitzondering, overal verhooging van tractementen gevonden. Bevordering in rang, opklimming en daardoor vermeerdering van inkomsten voor ambtenaren, acht ik billijk, maar verhooging van tractementen, tenzij bij bewezen onevenredigheid met uitbreiding van werkkring is schadelijk voor de dienst, daar het eene steeds wederkeerende oorzaak van vergelijking, en daardoor alligt van wrevel wordt en geen grenzen kent. Wat de verhooging der tractementen van de gezanten betreft, deel ik in het gevoelen der leden die meenen, dat eene schitterende uiterlijke vorm minder noodig is voor wezenlijke verdienste ook in die betrekking.

Het hooge cijfer der begrooting van oorlog, dat tijdelijk was toegestaan, blijkt nu als *minimum* in gewonen tijd te zijn vastgesteld. Ik moet hierbij opmerken, dat, zooals ik reeds vroeger heb verklaard, de som voor oorlog mij toeschijnt hooger te zijn dan gevorderd door hetgeen noodig is voor eene door plaatselijke gesteldheid aangewezen verdediging, en om orde en rust binnen 's lands te verzekeren.

Het is waar, de Grondwet schrijft voor, dat eene toereikende land- en zeemagt moet worden onderhouden, maar zoo als de minister van oorlog zelf zegt: *toereikend alleen tot verdediging*. Toereikend, om, met eene goed georganiseerde schutterij, de kern uit te maken van een leger voor oorlogstijd, den grondslag, zoo als de minister het noemt, waarop kan worden voortgebouwd; toch niet altijd voort, een gebouw hooger en ruimer en fraaijer, dan voor de bevolking noodig en met de middelen van den bouwheer overeenkomstig is.

Is, naar mijne meening, de landmagt meer dan toereikend voor derzelver doel en de uitgaaf daarvoor derhalve te groot, de zeemagt acht ik ontoereikende, en, hoe bedroevend ook, niet onverwacht, na hetgeen ik van deskundigen daaromtrent onlangs had vernomen; niet onverwacht was mij de verklaring des ministers over den hoogst ongunstigen toestand onzer scheepsmagt. Het ware wenschelijk geweest, dat herstel eerder ware begonnen, want het zal wel toepasselijk zijn, hetgeen ik straks zeide: dat verhooging van cijfer door 't staatsbelang konde gevorderd worden, en dat nalatigheid of uitstel dan geene zuinigheid was. Daar deze regering zich ook aan geen vast eindcijfer der begrooting gebonden schijnt te achten, had ik verwacht op deze begrooting althans verhooging voor doeltreffende maatregelen tot herstel onzer zeemagt te vinden. De minister van marine heeft de hoop daarop in zijn antwoord op het Voorloopig Verslag voor het tegenwoordige echter geheel benomen.

Vrij algemeen is het oordeel, waarmede ik instem, dat aan het verleenen van pensioen te *ruim* de teugel wordt gevierd.

Wat betreft de uitgaaf voor kosten der tentoonstelling van nijverheid te Parijs, ik wensch vrijheid voor de nijverheid, maar dan moet zij ook de hulp van den Staat niet behoeven om zich te houden op de hoogte van den algemeenen vooruitgang, ten einde hierdoor in staat te zijn de concurrentie te kunnen volhouden.

Ik wijs op de aanmerkelijke verhooging van het subsidie aan de Koninklijke Academie van Wetenschappen en de muzijkschool te 's Gravenhage. Hoe hoog ik de bevordering van wetenschap en kunst waardeer, geloof ik dat de uitbreiding hiervan voor noodiger zaken, b. v. herstel der vloot, *wel* zou dienen te worden *uitgesteld*.

Eindelijk heeft tot verhooging van het eindcijfer bijgedragen de op zich zelve slechts geringe verhooging van zeer veel gewone uitgaven, waarvan, voor mij, de noodzakelijkheid niet duidelijk is bewezen, b.v. der som voor zoogenaamde correspondentiegelden der geheime politie, van welke verhooging de noodzakelijkheid voor mij ook nog geheim is.

Wanneer men al de genoemde verhoogingen zamentelt, maken ze eene niet onaanzienlijke som uit, die, mijns erachtens, eene ons passende zuinigheid verbood uit te geven.

Ten tweede noemde ik als beginsel, *spaarzaamheid*. Zien wij welke sporen daarvan in dit ontwerp te vinden of niet te vinden zijn.

Bij marine zou eene andere, eenvoudiger inrigting der administratie tot bezuiniging leiden, zoo als is in het Voorloopig Verslag, meen ik, opgeteekend. Van meer politiemaatregelen op de werven, b.v. dadelijk toezigt der kommandanten van in uitrusting of reparatie zijnde schepen op de werklieden zou besparing in arbeidsloon mogen verwacht worden.

Deskundigen vermeenen, dat in het stelsel van defensie door het opheffen van overtollige vestingen aanmerkelijk te bezuinigen zou zijn, en dit meer in verband kan worden gebragt met een gering getal troepen; dat de uitrusting eenvoudiger en minder veranderlijk kan zijn en het groot aantal wapendepôts kan worden verminderd.

Eene wijziging in de militaire strafregtspleging en ook in de algemeene rekenkamer, waardoor de uitgaaf voor beide minder zou worden, laat zich wachten, even als de herziening der regterlijke organisatie.

Er is aangetoond geworden, dat door het spoediger bezigen van het aanwezige beschikbare geld tot amortisatie dadelijk een aanzienlijk bedrag aan renten kan worden bespaard.

Dit alles in overweging nemende zou men durven beweren, dat neiging tot spaarzaamheid bij het ontwerpen dezer begrooting niet zeer groot schijnt te zijn geweest.

Ten derde noem ik *billijkheid*.

Tot bezuiniging en vereenvoudiging, maar bovenal als maatregel van billijkheid, behoort, naar mijn begrip, in de eerste plaats, de inrigting van een belastingstelsel naar de regelen, door wetenschap en ondervinding, thans aangewezen, als leidende tot de meestevenredige verdeeling, gepaard aan de minste kosten van administratie en perceptie en de geringste belemmering in de verbreiding van algemeene ontwikkeling en welvaart.

Tot zoodanige billijke en tevens bezuinigende herziening van de belastingen schijnt deze regering ook niet genegen.

De minister van financiën heeft voorgesteld de afschaffing der tonnegelden (uitvoering van een reeds aangenomen beginsel), en de afschaffing der opcenten op het gemaal. Ik wil nu de waarde dier maatregelen niet beoordeelen, maar slechts aanwijzen, dat door deze afschaffing der opcenten geen stelsel schijnt gevolgd te worden, althans, zooverre kenbaar, geen stelsel van billijker en eenvoudiger aard. Men schijnt te mogen afleiden uit de verklaring van den minister van financiën: *„dat bij het laatstgenoemde voorstel het* BEGINSEL *wordt behouden"*, en uit het gezegde in de memorie van beantwoording: *dat* DE OPCENTEN *gemakkelijk weer opgelegd kunnen worden*, — hieruit schijnt men te mogen afleiden, zeg ik, dat de regering het stelsel der accijnsen althans wil behouden. De verklaring, eenige dagen geleden door de regering bij monde van den Minister van financiën afgelegd, dat het voornemen bestaat om in tijd en wijle, wanneer de tijdsomstandigheden zulks zullen toelaten, den accijns van de rogge af te nemen en dien op de tarwe te wijzigen, schijnt wel eenigzins in tegenspraak met het behoud van het stelsel en het gemak, om de opcenten weder te heffen, maar die schijnbare tegenstrijdigheid vermindert, als men in het oog houdt, dat de afschaffing slechts een onderdeel van het gemaal betreft en de conditio sine qua non bijna altijd te vinden zal zijn. Ik wil echter hopen, dat de regering het gewenschte tijdstip zal kunnen vinden en eindelijk den accijns van het gemaal geheel zal kunnen afschaffen. Tot dien tijd echter moet men zich aan het voorgestelde houden, en dan komt het mij voor, dat eene ongunstige zijde van de afschaffing der opcenten op het gemaal is, dat, hoe uitermate gering de ontheffing moge zijn, de rogge, het meest algemeene voedingsmiddel, in verhouding hierdoor nog minder wordt gebaat dan de tarwe.

Andere voorstellen tot verbetering van den onevenredigen druk onzer belastingen zijn niet gedaan en schijnen niet in het voornemen der regering te zijn.

Mijne heeren, het onderzoek van deze begrootingsontwerpen, meen ik, toont aan, dat er andere beginselen tot grondslag zijn genomen als die, waardoor het doel, in den aanvang mijner rede geschetst, kan worden bereikt.

De toekomst van het Vaderland, hoe onzeker dan ook, kan *door het streven naar dat doel* niet anders dan meer en meer ten gunstigste worden bevestigd en is naauw verbonden aan derzelver bereiking. Dit maakt het mij tot pligt, om, door geene nevenbedenkingen afgeleid, mijn oog op dat doel gevestigd te houden.

Door het gevoelen van velen uwer, Mijne Heeren, uitgedrukt in de voorloopige verslagen, versterkt in mijne overtuiging, dat wij, door het goedkeuren van deze ontwerpen, den weg zullen volgen eener andere rigting, zal ik aan vele derzelve mijne goedkeurende stem moeten onthouden, wanneer niet, in den loop der behandeling, naar een goed beginsel veel wordt verbeterd.

REDEVOERINGEN *van den heer Mr.* **L. GRAAF VAN HEIDEN REINESTEIN**, *gehouden in de Tweede Kamer der Staten Generaal in de zittingen van* 27 *en* 28 *November* 1854, *bij gelegenheid van de beraadslagingen over Hoofdstuk III.* (Buit. Zaken) *der staatsbegrooting voor* 1855.

27 Nov.

Ik heb mij, Mijne Heeren, in de algemeene beraadslaging over de begrooting niet gemengd, schoon ik het gaarne had willen doen en ook had kunnen doen. Hadde ik het gedaan, ik zou bezwaren hebben ingebragt tegen de binnenlandsche politiek, welke door dit Ministerie, *solidair* beschouwd, is gevolgd, en waarbij, mijns inziens, niet die energie en kracht is ontwikkeld, welke men, naar aanleiding van het bekende programma van April 1853, waarbij ook ik mij volgaarne heb aangesloten, had mogen verwachten en waardoor vele weldenkenden in den lande met mij in zekere mate zijn teleurgesteld. De gelegenheid om

daarop terug te komen, zal zich welligt, bij de behandeling van de afzonderlijke hoofdstukken, nog voor mij opdoen.

In afwijking van hetgeen door anderen gezegd is, die de handelingen van het Departement van Buitenlandsche Zaken hebben bestreden, moet ik verklaren, dat ik daarentegen met die handelingen genoegen neem en mij kan nederleggen bij hetgeen wij te dien opzigte hebben zien gebeuren. Ik zonder daarvan echter één punt uit, dat nog steeds met zekeren nevel omhuld blijft en betwelk ik, naar aanleiding van hetgeen daaromtrent door den heer Minister van Buitenlandsche Zaken gezegd is, hoop, dat op eene voor ons voldoende wijze moge worden opgelost. De zaak, welke ik op het oog heb, is die van den Amerikaanschen kapitein Gibson, waarover wij ook dezen morgen hebben hooren spreken.

Onze houding tegenover de oorlogvoerende mogendheden heeft mij tot dusverre geene stof tot aanmerking opgeleverd.

Ik heb wel door een geachten ambtgenoot en vriend in deze Kamer hooren spreken over eene conventionele neutraliteit, gepaard met gemanifesteerde sympathie, — als ik hem ten minste goed verstaan heb. — Van zoodanige *neutraliteit* nu met geprononceerde *sympathie* voor eene der partijen kan ik mij in staats-regtelijken zin geen denkbeeld vormen. Mijns inziens sluit het begrip van *neutraliteit* alle denkbeeld van *sympathie* uit en is daarmede ten eenenmale in strijd; maar gesteld de zaak was denkbaar, dan zou ik voor geene der partijen *gemanifesteerde* sympathie verlangen, voor welke ook, maar het allerminst, voor eene partij, waarvan ik nog geene genoegzame aanleiding heb gevonden, de hoog geroemde *grootmoedigheid* zoo zeer te vieren. Ik heb namelijk hooren spreken van grootmoedigheid, die door opoffering van goed en bloed de belangen eener onderdrukte natie zich zoude hebben aangetrokken en die natie in de plaats zoude trachten te handhaven, die zij dusverre in Europa bekleedde. Ik kan mij met die beschouwing niet vereenigen. De tijd zal leeren, hoe de *zieke man* na afloop van den strijd zich zal bevinden, en welk lot hem dan zal te beurt vallen; maar Mijne Heeren, ik voor mij geloof, dat, als hier van *grootmoedigheid* kan sprake zijn, het dezelfde grootmoedigheid is, die wij in der tijd hebben zien werken bij gelegenheid van het embargo, gelegd op onze Nederlandsche schepen en bij de belegering van de Antwerpsche citadel.

Deze weinige woorden slechts over onze buitenlandsche politiek.

De bezwaren, die ik tegen de begrooting zelve had, zijn door een paar voorgaande sprekers opgenomen, en wel zoodanig opgenomen, dat mij, in den ruimsten zin des woords, het gras voor de voeten is weggemaaid. Hetgeen de heeren *Sander* en *Dommer* zooeven gezegd hebben over de verhooging dezer begrooting, bevat geheel en al mijne opinie. Ik geloof, en dit wel in verband met hetgeen de Minister van Finantien bij de aanbieding der begrootingswetten heeft gezegd, dat, wanneer wij zien hoe menig een gering ambtenaar, bij de tegenwoordige duurte der levensmiddelen en bij het steeds stijgen van al hetgeen noodig is, zucht onder de moeijelijkheid om met zijn karig tractement in de behoeften van vrouw en kinderen te voorzien, en wanneer wij daarbij zien, dat in de verbetering van het lot dier ambtenaren, om redenen die ik eerbiedig, door verhooging van tractement, vooreerst niet kan worden voorzien, dan is het, mijns inziens, ongeoorloofd te beginnen met eene verhooging der tractementen van die ambtenaren, die, ik erken het volgaarne, misschien te laag bezoldigd zijn, en daarom welligt niet kunnen beantwoorden aan de verpligting die op hen rust, om door hooge uitgaven de waardigheid van ons land naar buiten overeenkomstig de gebruiken van den tegenwoordigen tijd te handhaven. Die tractementen op dit oogenblik te gaan verhoogen, ik geloof, dat wij daartoe onze hand niet mogen leenen. En dit betreft niet alleen dit hoofdstuk, maar ook andere hoofdstukken, die later zullen volgen.

Ik heb mijne beschouwingen over onze buitenlandsche politiek medegedeeld, opdat men niet de gevolgtrekking zou kunnen maken, dat mijne bezwaren tegen de begrooting geput zijn uit redenen, buiten de begrooting gelegen en allerminst in wantrouwen tegen het hoofd van dit departement, daar zij alleen hunnen grond vinden in het door mij aangevoerde. Ik zal mij dus, zoolang ik in dezen niet van dwaling overtuigd worde, moeten verklaren tegen de voorgestelde verhooging, op de gronden door mij ontwikkeld en vooral nog in het breede ontvouwd door de beide door mij genoemde heeren, die mij zijn voorafgegaan.

Ten opzigte van het departement zal ik mij veroorloven eene vraag te doen aan den Minister van Buitenlandsche Zaken, die ik reeds bij gelegenheid van eene vroegere begrooting gedaan heb aan ons geacht medelid, destijds Minister van Finantien. Ik heb gevraagd, of eene soortgelijke overeenkomst als gesloten was met Pruissen ten opzigte van den sluikhandel, ook niet gemaakt was, of stond gemaakt te worden met Hannover. Er was namelijk bij die gelegenheid door mij gesproken over de sluikerij, die op zoo uitgebreiden voet aan de Hannoversche grenzen werd gedreven. Ik heb toen, indien ik mij wel herinner, ten antwoord gekregen, dat dit zou afhangen van de toetreding van Hannover tot het Zollverein, in welk geval, voegde de toenmalige Minister van Finantien er bij, Hannover daartoe van zelf zoude verpligt zijn. Daar ik nu meen, voor korten tijd in de *Staats-courant* gelezen te hebben, dat Hannover is toegetreden tot het Zollverein, zoo zou het mij aangenaam zijn van den Minister van Buitenlandsche Zaken te mogen vernemen, welke gevolgen die aansluiting zal hebben ten opzigte van onze verhouding tot Hannover betrekkelijk den sluikhandel.

28 *Nov.*

Toen ik, Mijnheer de Voorzitter, gisteren de vrijheid nam mij in de algemeene beschouwingen over dit hoofdstuk te mengen en mij over de nu voorgestelde verhooging, waarvan thans sprake is, uitliet, heb ik op den voorgrond gesteld, dat ook naar mijne overtuiging de tractementen onzer gezanten over het algemeen te laag waren en niet beantwoordden aan hunne behoeften, aan de verpligtingen van representatie waaraan zij uit den aard der zaak waren blootgesteld en de volstrekte noodzakelijkheid, waarin zij zich bevonden, om ook tegenover den vreemde de waardigheid des lands op te houden. Ik voegde er bij dat de reden waarom ik mij evenwel met die verhooging niet vereenigen kon, daarin was gelegen — gelijk wij ook uit den mond van onzen hooggeachten ambtgenoot (den heer *van Nispen*), gehoord hebben — dat onzes inziens eerder de tractementen van de mindere ambtenaren moesten worden verhoogd, waaraan echter, volgens de redevoering van den Minister van Finantien bij de aanbieding der begrootingswetten, dit jaar althans nog niet konde worden gedacht. Ik zeide, dat ik volstrekt door geene reden buiten de begrooting geleid werd en dat dit eenvoudig het beginsel was dat mijne opinie in deze zaak vestigde.

Van dat beginsel ben ik volstrekt niet teruggekomen; mijn gevoelen op dat punt is nog geheel hetzelfde. Maar het terrein is sedert gisteren aanzienlijk veranderd. Van het *finantiele* zijn wij op het *politieke* terrein gekomen. De afgevaardigde uit Almelo (wat ik lezen zal weet ik niet, maar wel wat ik gehoord heb)heeft gezegd, dat, door dit amendement aan te nemen, door deze verhooging af te stemmen, wij het stelsel van den Minister van Buitenlandsche Zaken in de hartader zouden aantasten.

Uit al hetgeen in deze discussie heeft plaats gehad en over en weder is gezegd, is mij gebleken, dat — ik zal het met ronde woorden zeggen — van onze beslissing in deze zaak welligt zal afhangen het al of niet aan het Bewind blijven van den staatsman, die te regt of onregt als hoofd van dit Ministerie wordt beschouwd. Die Minister heeft (en ik acht deze handelwijze zeer gepast) zich daarover in deze Vergadering niet willen uitlaten; maar uit hetgeen hier behandeld is, bepaaldelijk uit de wending door den heer *van Hoëvell* aan de zaak gegeven, en het mijns inziens niet ondubbelzinnig antwoord van den Minister op diens rede mag men het onbetwistbaar opmaken. Maar ik ga verder, al ware het nog eenigzins twijfelachtig, ook dan nog zoude ik bij den tegenwoordigen politieken toestand van Europa, de verwikkelingen die op het staatkundig gebied bestaan en schier dagelijks ook voor ons land kunnen ontstaan, dan zeg ik, zoude, naar mijn oordeel althans, het aftreden van een staatsman bedenkelijk worden, wiens bekwaamheden, helderheid van hoofd, doorzigt en ondervinding wij nog bij de verdediging van dit hoofdstuk der Staatsbegrooting hebben leeren waarderen, en onder wiens beheer de vaderlandsche belangen tegenover het buitenland dusverre in de moeijelijke oogenblikken van het tegenwoordig tijdsgewricht waardiglijk zijn gehandhaafd. Ik zoude het van mijnen kant onverantwoordelijk achten, thans mede te werken tot het doen ontstaan van eene altijd, maar vooral *nu*, bedenkelijke ministeriele crisis.

Ik zal derhalve aan het algemeen belang een offer brengen van particuliere zienswijze en overtuiging, en afwijken van hetgeen ik primitief had willen doen. Ik zal stemmen tegen het amendement van den heer *Dommer van Poldersveldt* en aannemen dat van den heer *van Akerlaken*, waartegen, naar het mij voorkomt, van den kant des Ministers geene zoo overwegende bezwaren zijn ingebragt, en waarvan de aanneming gevolgelijk geene zoodanige gevolgen zal met zich brengen, als ik van het andere genoegzaam zeker zoude wezen.

Later.

Een enkel woord slechts tot rectificatie van eene verkeerde opvatting, die plaats heeft gehad ten opzigte van het door mij tegen den afgevaardigde uit Almelo (den heer *van Hoëvell*) gezegde. Ik heb niet willen zeggen, dat hij iets anders zou laten drukken, dan hij gesproken had, maar ik heb dit gezegd: nadat de heer *van Hoëvell* had opgemerkt dat men konde lezen hetgeen hij gezegd had, dat ik *wist wat ik gehoord had, niet wat ik zoude lezen.* Daarmede nu bedoelde ik die besproken uitdrukking omtrent de hartader van het ministerieel stelsel, welke uitdrukking wij zeker in het Bijblad zullen terugvinden, maar die zoo even door den heer *van Hoëvell* niet is herhaald. En daar het nu juist op deze uitdrukking aankwam, moest ik teruggeven hetgeen ik daaromtrent gehoord had, en deed het voor het oogenblik niets af of wij die zinsnede later zouden kunnen lezen; mijne bedoeling was dus geenszins, al moge zulks in schijn uit mijne woorden zijn op te maken, om in verdenking te brengen als zoude het door den heer *van Hoëvell* gesprokene onjuist worden gedrukt.

In het voorloopig verslag der commissie van rapporteurs, belast met het onderzoek van het voorstel *tot afschaffing van den accijns op den turf en op de steenkolen*, leest men o. a.: Allermeest is bij de plaats gehad hebbende overweging de gewigtige vraag in aanmerking genomen, of, eenmaal aangenomen, dat de schatkist een aanmerkelijk bedrag van inkomsten missen kan, de voorstellers eene goede keus hebben gedaan door zich tot het voordragen der afschaffing van de accijnsen op de brandstoffen te bepalen. Zeer vele leden hebben daarbij verklaard, dat, indien zij volkomen vrij waren in hunne keus, en dus de afschaffing van den geheelen accijns op het gemaal even goed mogelijk ware als die der belasting op de brandstoffen; — indien, met andere woorden, bij het doen verdwijnen der eerstgemelde belasting uit de rij der middelen even weinig grond tot vrees was voor het brengen van verwarring in 's Rijks geldmiddelen, als bij het ten uitvoerleggen van het voorstel, de afschaffing van het gemaal zeer zeker door hen in de eerste plaats zou worden voorgestaan. Maar die vrijheid van keus kon niet geacht worden te bestaan. De accijns op het gemaal brengt met de opcenten jaarlijks ruim vier en een half millioen op. Deze som overtreft, gelijk de voorstellers te regt hebben doen opmerken, zeer ver het bedrag, dat men als beschikbaar kan beschouwen. Onder de bestaande omstandigheden meenden velen dezer leden dus, zich met het voorstel te moeten vereenigen, dat op zich zelf dan toch eene zeer aanlokkelijke zijde had. Zij wilden niet door te veel verlangen gevaar loopen, dat niets verworven, dat geenerlei wezenlijke verligting in de lasten der natie gebragt wierd. Nogtans waren er onder deze leden, die nog meer bepaald door de voorstellers de redenen ontwikkeld wenschten te zien, welke hen bewogen hebben het voordragen der afschaffing van de belasting op de brandstoffen te kiezen, ook boven eene gedeeltelijke opheffing van het gemaal, waardoor dan de opheffing van den rogge-accijns, hetzij op zich zelf, hetzij gepaard met eene evenredige vermindering van den accijns op de tarwe, verstaan moest worden. Tevens wenschen zij, zoo mogelijk, eenig geruststellend antwoord te ontvangen op de vraag, of niet door de voorgestelde afschaffing der accijnsen op de brandstoffen, de opheffing van het gemaal zoo zeer op den achtergrond zou worden geschoven, dat men aan alle uitzigt daarop ook in de toekomst vaarwel zou moeten zeggen. Eenige leden gingen verder en verklaarden zich tegen het voorstel, op grond, dat door de aanneming daarvan de afschaffing van den accijns op het gemaal, die zij bovenal wenschelijk, ja dringend noodzakelijk achtten, onmogelijk zou worden gemaakt. Naar hunne overtuiging moest in het tegenwoordig tijdsgewricht, nu de hooggestegen prijs der eerste levensbehoeften het den kleinen burger en dagloóner zoo moeijelijk maakt, het volstrekt noodige voedsel voor zich zelven en zijn huisgezin te erlangen, die prijs niet door bijvoeging van belasting worden verhoogd. Zoo men den accijns op het gemaal vroeger in stand had *moeten* houden, bij den tegenwoordigen toestand onzer geldmiddelen was het onregtvaardig en onbillijk, dezen accijns te handhaven. De belasting op het gemaal, vooral wat de rogge betreft, is, volgens deze leden, in een groot deel des lands, uithoofde van de formaliteiten en bekeuringen, die met de heffing gepaard gaan, en van het tijdverlies, dat daardoor aan de belastingschuldigen wordt berokkend, de meest impopulaire belasting. Al ware de stem, die daartegen sedert zoo langen tijd opgaat, voor een deel aan vooroordeel toe te schrijven, dan zou men nog dat vooroordeel bij eene beslissing als deze in de schaal moeten leggen. Schaft men eene andere belasting af, men zal daardoor den aandrang om ook het gemaal uit de rij der middelen te zien verdwijnen, niet doen ophouden, maar integendeel dien aandrang zich telkens met verdubbelde kracht vernieuwen. Te meer is dit te vreezen, daar dan toch ook van regeringswege bij herhaling de afschaffing van den accijns op het gemaal is toegezegd. Eene belofte in dien geest werd reeds bij de intrekking der wet van 1835 omtrent de regten op vreemd graan gedaan. Die belofte is in 1848 op eene stellige wijze herhaald en zelfs in eene der provincien plegtig afgekondigd. Al mogt dan ook, gelijk deze leden erkenden, de ruimte der geldmiddelen de geheele afschaffing van het gemaal nog niet toelaten, dan kon toch door de opheffing van den rogge-accijns en eene daarmede gepaard gaande vermindering of veranderde wijze van heffing van den accijns op de tarwe met dien noodzakelijken maatregel een begin worden gemaakt. De regering heeft door hare in de zitting van den 17den November j.l. gedane toezegging het bewijs geleverd, dat ook zij zulk eene gedeeltelijke opheffing van den accijns op het gemaal voor mogelijk houdt.

Gedrukt bij C. Katama, te Assen.